

เลี้ยงเด็กให้เจริญวัย ในสังคมไทย อย่างเหมาะสม

เมื่อลูกน้อยเจริญวัยให้ศึกษา	เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ต้น
ออกสังคมพบเพื่อนครูและผู้คน	ได้ฝึกฝนความสามารถจากใคร
ได้กินอาหารเสริมเพิ่มประโยชน์	ได้เล่นโลดออกกำลังจิตแจ่มใส
ได้พักผ่อนฝึกสติกำกับใจ	ปัญญาไวปลอดโปร่งโล่งอารมณ์
ได้เรียนรู้ฝึกปัญญาประสาเด็ก	แม้ตัวเล็กครูจัดให้เหมาะสม
ฝึกให้กล้า-คิด-ถาม-ทำ เสริมคำชม	อีกแก้ปมปัญหาสารพัน
ได้ใกล้ชิดธรรมชาติเห็นคุณค่า	วัฒนธรรมนานา นำสร้างสรรค์
ดนตรี ศิลป์ นิทาน เพลง สารพัน	ล้วนผูกพันให้ภูมิใจในถิ่นตน
ฝึกการอยู่ร่วมกันฉันทน์้องพี่	ช่วยเหลือกันมีไมตรีทุกแห่งหน
ร่วมทำงาน จุนเจือสุขแก่ทุกคน	เสียสละเรื่องส่วนตนเพื่อส่วนรวม
ฝึกสวดมนต์ไว้พระชำระจิต	หายมีดมีดมีวินัยไม่หละหลวม
ยึดมั่นในคุณธรรมและสำรวม	น้อมใจร่วมกตัญญูผู้มีบุญคุณ

ดร. ทิศนา เขมมนี และคณะ

คู่มือครู

ชุดกิจกรรม

ปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงเหล่า บุหรี่

สำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พระบรมราชาวาท
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

“..งานของครูเป็นงานพิเศษ ผิดแผกกว่างานอื่น ๆ กล่าวในแง่หนึ่งที่สำคัญก็คือว่า ครูจะหวังผลตอบแทนเป็นยศศักดิ์ ความร่ำรวย หรือประโยชน์ทางวัตถุเป็นที่ตั้งไม่ได้ ผลได้ส่วนสำคัญจะเป็นผลทางใจ ซึ่งผู้เป็นครูแท้ก็พึงใจและพอใจอยู่แล้ว ดูเหมือนจะภูมิใจยิ่งกว่าข้าวของเงินทองและยศศักดิ์เสียอีก ถึงแม้ผู้ใดใครก็ตาม เมื่อมองให้ลึกซึ้งแล้วก็ย่อมเห็นว่า เป็นความจริงอย่างนั้น เพราะความมั่งมีและความยิ่งใหญ่ไม่อาจบันดาลหรือซื้อหาความผูกพันทางใจอันแท้จริงจากผู้ใดได้ แต่ความเป็นครูนั้นผูกพันใจคนไว้ได้โดยอัตโนมัติ ไม่ต้องซื้อหาหรือใช้อำนาจราชศักดิ์ข่มขู่เอามา ขึ้นชื่อว่าครูกับศิษย์แล้วที่จะลืมกันนั้นยากนัก ผู้ที่จะไม่รู้จัก ไม่เอื้อเฟื้อครู ดูเหมือนจะมีแต่คนที่กำลังล้มตัวมัวเมาในลาภยศอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้น ครูจึงไม่มีเหตุอันใดที่จะต้องแสวงหาความพอใจในประโยชน์ทางวัตถุให้มากจนเกินจำเป็น เพราะหากหันมาหาวัตถุมากเกินไปแล้ว ก็จะทำหน้าที่ครู หรือเป็นครูได้ไม่เต็มที...”

พระราชทานแก่ครูอาวุโสในโอกาสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทาน

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ฦ ศาลาดุสิดาลัย

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2516

การร่วมมือกันปลูกพลังบวก สร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงแก่เด็กปฐมวัย

ย่อมเป็นการทำหน้าที่ครูแท้ และสร้างพลเมืองที่มีคุณค่าแก่แผ่นดิน

คำนำ

โครงการปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย ของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) เป็นโครงการภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงแก่เด็กปฐมวัย โดยพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับผู้ให้พลังบวกในการสื่อสารและพัฒนาเด็กปฐมวัย การดำเนินงานโครงการได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาปฐมวัยทุกหน่วยงาน ชุดกิจกรรมประกอบด้วยคู่มือครู แผนการจัดกิจกรรม 2 เล่ม นิทาน 10 เรื่อง คู่มือ ชุดกิจกรรมความรู้สู่ผู้ปกครอง เพลง และเกม เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถนำชุดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพเด็ก สถานศึกษา และท้องถิ่นของตนเอง

การพัฒนาชุดกิจกรรม ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัย ครูปฐมวัยที่ร่วมโครงการ มีการศึกษาสภาพปัญหา สร้างชุดกิจกรรมตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการทดลองใช้ชุดกิจกรรมในสภาพจริง ถอดบทเรียน ปรับปรุง และนำไปใช้กับห้องเรียนของโครงการตั้งแต่ปี 2563 จากการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง พบว่าเมื่อสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไป ชุดกิจกรรมจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันสมัย คณะทำงานจึงปรับปรุงชุดกิจกรรมทั้งหมดสำหรับมอบให้ครูปฐมวัยและคณะนิเทศนำไปใช้ต่อไป

ขอขอบคุณคณะทำงาน นักวิชาการ และครูปฐมวัย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรม “แข็งแรง สดใส ห่างไกลเหล้า บุหรี่” ของโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวมาลัย มินศรี

ผู้จัดการโครงการ

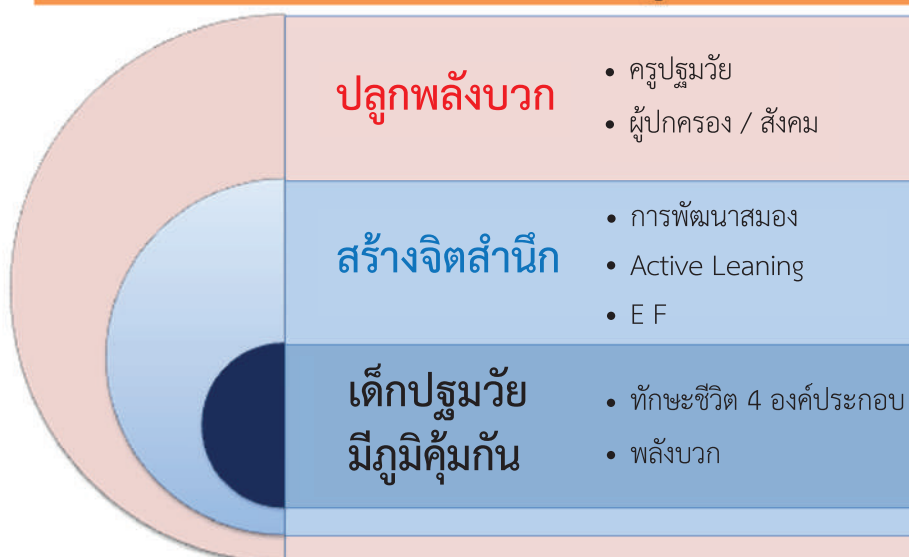
โครงการปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
พระบรมราโชวาท	
คำนำ	
สารบัญ	
แนวคิดหลักของโครงการ	1
ตอนที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ	
1.ความเป็นมาและความสำคัญ	2
2.การดำเนินงาน	5
3.คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม	9
4.การนำชุดกิจกรรมไปใช้จัดกิจกรรม	11
5.รายละเอียดชุดกิจกรรม	12
ตอนที่ 2 แนวคิดการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง	16
1.แนวคิดการปลูกพลังบวกในเด็กปฐมวัย	17
2.การสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง	19
ตอนที่ 3 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	32
1.แนวคิดการพัฒนาสมองเด็กปฐมวัย	32
2.ธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง	33
3.ระบบลิมบิก (Limbic System)	35
4.การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	36
5.การบูรณาการจัดกิจกรรมปลูกพลังบวกในการจัดกิจกรรมประจำวัน	38
6.การประเมินผล	42
7.คุณลักษณะของครูปฐมวัย	43
บรรณานุกรม	
รายชื่อคณะทำงาน	

แนวคิดหลักของโครงการ

โครงการปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกัน ปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย

โครงการปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย มีแนวคิดหลักดังนี้

- 1. การปลูกพลังบวก** คือ การพัฒนาเจตคติ การพูดสื่อสารและการกระทำของครูและผู้ปกครอง ด้วยการเพิ่มพลังทางที่ดี มองเห็นสิ่งดี และสนับสนุนเด็กให้รับรู้ความสามารถของตนเอง มองคนอื่นในแง่ดี เชื่อในพลังแห่งความดีและพลังความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งพฤติกรรมของครูและผู้ปกครองที่มีพลังบวกจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีของเด็กปฐมวัย
- 2. การสร้างจิตสำนึก** คือกระบวนการที่ครูและผู้ปกครองใช้พลังบวกในการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง (Active learning) เพื่อให้เด็กเกิดการฝังจำและสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรม โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL)
- 3. เด็กปฐมวัยมีภูมิคุ้มกันเป็นเป้าหมายสำคัญของโครงการ** คือการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะชีวิต อันเป็นความสามารถในการดำเนินชีวิต การจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวและมีความพร้อมในการปรับตัวสู่ออนาคต

พัฒนาเด็กให้เจริญวัย
เพื่อสังคมไทยเจริญรุ่งเรือง

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตอนที่ 1

โครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเป็นมาและความสำคัญ และกระบวนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1.ความเป็นมาและความสำคัญ

คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เพราะคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้านประเทศชาติ จะเจริญก้าวหน้าก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนเป็นสำคัญ คนจะมีคุณภาพได้อยู่ที่การศึกษา ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาชาติ” การพัฒนาคนต้องเริ่มต้นที่เด็กปฐมวัย เพราะจะเป็นการวางรากฐาน สำคัญของชีวิต เป็นต้นทุนชีวิตที่จะเจริญเติบโตในวัยที่สูงขึ้นต่อไป (สุรียเดช ตรีปัติ, 2552) เนื่องจากเด็ก ปฐมวัยมีการพัฒนาทุกด้านสูงสุดในชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะด้าน สติปัญญา สมองจะเจริญเติบโตไปแล้วร้อยละ 80 ของสมองในวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการด้านสังคมกำลัง ก่อรูปหากเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมพัฒนาการจะเกิดการชะงักงัน เด็กจะไม่ กระตือรือร้นเฉื่อยชาเรียนรู้ได้ยาก และยากที่จะเยียวยาให้สมบูรณ์ได้ในวัยต่อไป (ภรณ์ คุรุรัตน์:2543) จึงมี ผู้กล่าวว่า ช่วงปฐมวัย เป็น “วัยทองของชีวิต” และ มอนเตสซอรี (Montessori) กล่าวว่า “เด็ก คือ ผู้เปลี่ยนแปลงโลก”

ปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยพบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน เช่น ปัญหาด้านสังคม ปัญหายาเสพติด ปัจจัยเสี่ยงของเด็ก เยาวชน ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงด้านเหล้าและบุหรี่ ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม ในวงกว้างมากขึ้น ในปัจจุบันพบว่ามีนักสูบบุหรี นักดื่มเหล้าหน้าใหม่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 13-15 ปี เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.96 มีนักสูบบุหรี นักดื่มที่มีอายุน้อยลงมีอัตราเพิ่มขึ้น เช่น เด็ก 7 ปี เริ่มดื่มเหล้าทั้งยังพบว่า คนไทยดื่มเหล้ามากเป็นอันดับ 2 ของอาเซียน จากการรณรงค์เมาไม่ขับของ สสส. และรัฐบาลในเทศกาล สงกรานต์จะเห็นว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นมากขึ้นทุกปีโดยมีสาเหตุหลัก คือ เมาแล้วขับซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหาย อย่างมหาศาลกับชีวิตทรัพย์สินและเศรษฐกิจของชาติ จากข้อมูลจะเห็นว่าปัจจัยเสี่ยง เรื่องเหล้าและบุหรี มีเพิ่มขึ้นในเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะที่สำคัญ คือ ปัจจัยเสี่ยงเริ่มมีอายุน้อยลงมาถึงเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากข้อมูลการวิจัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก การดื่มแบบเมาหัวราน้ำและผลกระทบจาก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในปี 2560 พบว่า อายุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก อยู่ระหว่าง 7 - 23 ปี อายุเฉลี่ย 16.17 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.35 และเยาวชนชายส่วนใหญ่ เริ่มดื่ม ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี ร้อยละ 16.8 ส่วนเยาวชนหญิง ส่วนใหญ่ เริ่มดื่มครั้งแรกอายุ 15 ปี ร้อยละ 12.9 เครื่องดื่มที่ดื่มครั้งแรก พบว่าทั้งเยาวชนชายและเยาวชนหญิง ส่วนใหญ่ดื่มเบียร์ รองลงมา คือ เหล้า มักดื่ม กับเพื่อน โดยดื่มกันที่บ้านเพื่อน ด้วยเหตุผลคืออยากรู้รสชาติและเพื่อนชักชวนมากที่สุด เยาวชนเคย ดื่มแบบเมาหัวราน้ำ คิดเป็นร้อยละ 82.3 เป็นเยาวชนชาย คิดเป็นร้อยละ 88.6 (ของประชากรเยาวชนชาย กลุ่มตัวอย่างที่เก็บมาทั้งหมด) เป็นเยาวชนหญิงคิดเป็นร้อยละ 77.10 (ของประชากรเยาวชนหญิงกลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บมาทั้งหมด)

มักจะดื่มในโอกาสพิเศษ และช่วงเทศกาลต่าง ๆ ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดหลังดื่ม คือ ง่วงนอนขณะเรียน อาการเมาค้าง คลื่นไส้ อาเจียน เป็นโรคกระเพาะอาหารมีอาการซีด เสร้า โต้เถียง ทะเลาะวิวาท พุดจาอะอะ การทะเลาะวิวาท ตามลำดับ

สถานการณ์ผู้สูบบุหรี่และอัตราการสูบบุหรี่ จากผลการสำรวจศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบเปิดเผยผลสำรวจอัตราการสูบบุหรี่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 57 ล้านคน เป็นผู้สูบบุหรี่ 9.9 ล้านคน (ร้อยละ 17.4) แยกเป็นผู้สูบบุหรี่ทุกวัน 8.7 ล้านคน (ร้อยละ 15.3) และเป็นผู้สูบบุหรี่แต่ไม่ทุกวัน 2.1 ล้านคน (ร้อยละ 2.1) กลุ่มอายุ 25-44 ปีมีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด (ร้อยละ 21.0) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 45-59 ปี (ร้อยละ 19.7) และ 20-24 ปี (ร้อยละ 18.5) และกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 12.7 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่ต่ำสุด (ร้อยละ 6.2) ผู้ชายสูบบุหรี่มากกว่าผู้หญิงถึง 26 เท่า (ร้อยละ 34.7 และ 1.3 ตามลำดับ) อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 19.0 และ 15.6 ตามลำดับ) อัตราการสูบบุหรี่สูงสุดในภาคใต้ (ร้อยละ 22.4) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 18.0) ภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีอัตราการสูบบุหรี่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 16.3 และร้อยละ 16.2 ตามลำดับ) และภาคเหนือมีอัตราการสูบบุหรี่ต่ำสุด (ร้อยละ 15.6)

ปัญหาบุหรี่ในวัยรุ่นยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดลเปิดเผยถึงการสำรวจอัตราการสูบบุหรี่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในงานแถลงข่าวยุติการให้เด็กชายบุหรี่ ว่าอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการสูบลดลงตลอดโดยปี 2554 มีอัตราการสูบบุหรี่ที่ร้อยละ 22.36 แต่เมื่อดูเฉพาะกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะในช่วงอายุ 15-18 ปี พบว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 9.2 ซึ่งสูงจาก 20 ปีที่แล้วที่มีอัตราการสูบบุหรี่ที่ร้อยละ 6.44 ส่วนอายุ 19-24 ปีมีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.9 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 22 ในปี 2554 นอกจากนี้ยังพบเยาวชนเริ่มสูบบุหรี่อายุต่ำสุดที่ 6 ปี สาเหตุเกิดจากเยาวชนสามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย จึงจำเป็นต้องหามาตรการในการแก้ไขปัญหา ส่วนผลสำรวจพฤติกรรมมารบริโภคยาสูบของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ประมาณ 2,000 คน ในโรงเรียน 7 แห่ง โดยเฉพาะการซื้อบุหรี่ พบว่า เยาวชนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79 ระบุว่าแถวโรงเรียนมีร้านบุหรี่ที่สามารถซื้อได้ โดยร้อยละ 67 เน้นแบ่งขายบุหรี่ให้เด็กแบบเป็นมวน อีกทั้งร้อยละ 56.1 ยังระบุว่าสามารถซื้อบุหรี่ได้ในโรงเรียนจากรุ่นพี่รุ่นน้องหรือเพื่อนที่นำบุหรี่มาแบ่งขาย ซึ่งเด็ก ๆ ด้วยกันจะรู้ว่าสามารถหาซื้อบุหรี่ได้จากใคร ที่ไหนนอกจากนี้ ร้อยละ 80 ยังบอกว่าร้านค้าในละแวกบ้านยังคงขายบุหรี่ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และไม่ได้มีการขอดูแลบุตรประชาชน อีกทั้งในห้างสรรพสินค้าทุกแห่งเยาวชนยังสามารถซื้อบุหรี่ได้ง่าย ภาพรวมคือเยาวชนสามารถซื้อบุหรี่ได้ไม่เกิน 7 นาที

การเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย มีลักษณะจิตซึมซับ (Absorbent Mind) ซึ่งจะซึมซับรับรู้สิ่งต่างๆ จากประสาทสัมผัส หรือการเลียนแบบ ผู้ที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อตนเอง (Bandura)

การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Piaget) และพัฒนาทางการคิดและด้านสังคม จากการวิจัยสมองเพื่อการเรียนรู้ (Brain Based Learning) พบว่า สมองมีระบบลิมบิก (Limbic System) เป็นสมองส่วนที่ควบคุมความจำและอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อเด็กได้รับกิจกรรมที่พึงพอใจ แปลกใหม่และสนุกสนาน ภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ คือ การสบสายตา วาจาสร้างสรรค์ สัมผัสที่อบอุ่น และพยายามหลีกเลี่ยงการทำให้เด็กเครียด เช่น การตำหนิ ดุว่า ลงโทษ การต่อสู้และการแข่งขัน (ฉันทนา ภาคบังกช:2554) สอดคล้องกับการพัฒนาเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์(CEQ) ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด มีสติรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง สามารถที่จะประเมินแยกแยะ ยอมรับ และแสดงอารมณ์อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ตรงตามความเป็นจริง ตลอดจนสามารถที่จะควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่นโดยใช้ปัญญาในการดำรงชีวิต (วรรณกรรม เหมะญาติ) ซึ่งการลดพฤติกรรมเสี่ยงต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย และหลักการใช้กันทั่วโลก คือการสร้างเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว การใช้หลักศาสนา เป็นเครื่องหล่อหลอม การทำดีเป็นต้นแบบที่ดีของสมาชิกครอบครัวชุมชนและสังคม ดังคำสอนที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” และ “ร้อยพันคำสอนไม่เท่ากับหนึ่งแบบอย่าง” ซึ่งการเสริมสร้างความตระหนักรู้ต้องชี้ให้เห็นเด็กเห็นผลร้ายของแอลกอฮอล์มากเพียงใด ซึ่งอย่างไรก็ตามตระหนักการเน้นย้ำทักษะวิธีของครูผู้สอนด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติ ผลสำเร็จในการปกป้องเด็กและเยาวชน จากพิษภัยของบุหรี่และเหล้า (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข: 2559) เพื่อเป็นต้นทุนสำคัญของชีวิต ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะติดตัวเด็กไปจนเป็นผู้ใหญ่ จากข้อมูล พบว่า เด็กวัย 13-18 ปี ที่มีพ่อแม่ดื่มแอลกอฮอล์ เด็กจะมีโอกาสที่จะดื่มแอลกอฮอล์ มากกว่า พ่อแม่ที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ถึง 1.94 เท่า เนื่องจากพฤติกรรมการดื่มเหล้า ของพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิด จะทำให้เกิดจิตใจที่สำนึกของเด็ก ที่เรียนรู้จนเกิดความ คุนชิน และยอมรับพฤติกรรมดังกล่าว เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ถูก ผิด ข้อมูลเหล้า บุหรี่ จะถูกฝังอยู่ในความทรงจำของจิตใจสำนึกไปจนโตเป็นผู้ใหญ่ และจากการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคบุหรี่ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อีก 40 ปีข้างหน้า เยาวชนไทยอายุ 15-19 ปี จะมีนักดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำถึงร้อยละ 67 และพบว่า เด็กเริ่มมีปัจจัยเสี่ยงด้านสุรา และบุหรี่ มีอายุน้อยลง เช่น เด็ก อายุ 7 ปี มีการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะเป็นผลต่อเด็กและเยาวชน ที่จะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยการป้องกันให้เด็ก เยาวชน ไม่มีปัจจัยเสี่ยง เรื่อง สุรา และ บุหรี่ โดยพัฒนาเด็กให้มีสุขภาพดี มีทักษะชีวิต มีทักษะการคิด มีเหตุผล รู้เท่าทันปัจจัยเสี่ยง และสามารถแยกแยะสิ่งที่ดี กับสิ่งไม่ดี รู้จักปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเติบโตตามวัยและมีความสุข ตัวบ่งชี้ที่ 2 และ 3 มีสุขภาพอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิต มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ ที่ 3 – 1 คือ มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ (กระทรวงศึกษาธิการ:2547) สมองกับการเรียนรู้ พัฒนาการเด็ก การเสริมพลังบวก และ ช่วง

2.การดำเนินการ

โอกาสทองของชีวิตที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณภาพทรัพยากรบุคคลของชาติที่จะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศสืบไป (โครงการเด็กไทยคิดได้ต้านภัยสังคมลดปัจจัยเสี่ยงเหล่า บุหรี่)

สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้จัดทำโครงการ “ปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย” ขึ้น

การดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการได้กำหนด เนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา ดังนี้

1. ขอบข่ายด้านเนื้อหา ได้แก่ ชุดกิจกรรม ปลูกพลังบวก สร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงด้านเหล่าและบุหรี่ยุติ เด็กปฐมวัย (ช่วงอายุ ระหว่าง 2-6 ปี)

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1) เด็กปฐมวัยอายุ 2-6 ปี ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานอื่นที่ร่วมโครงการ

2.2) ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษา ที่ร่วมโครงการ

2.3) พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย 2-6 ปี ในสถานศึกษา ที่ร่วมโครงการ

3. กระบวนการดำเนินงาน

โครงการ ปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย มีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อเกิด นวัตกรรม

สร้างนวัตกรรม ได้แก่

(1) คู่มือครูการใช้ชุดกิจกรรมการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง เหล้า และบุหรี่ยุติสำหรับเด็กปฐมวัย

(2) ชุดการจัดกิจกรรม แผนการเรียนรู้ เหล้า - บุหรี่

(3) ชุดความรู้ผู้ปกครอง สานสัมพันธ์ บ้าน โรงเรียน พ่อแม่ลูก ผูกพัน

(4) ชุดนิเทศ ติดตามและประเมินผล

ระยะที่ 2 พัฒนา นวัตกรรม

(1) ปรับปรุง พัฒนา นวัตกรรม ดังนี้

(1.1) ชุดกิจกรรมและคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง เหล้า และบุหรี่ยุติสำหรับเด็กปฐมวัย

(1.2) ปรับปรุงและพัฒนาชุดความรู้ผู้ปกครอง สานสัมพันธ์ พ่อแม่ลูก ผูกพัน

(2.) ทดลองใช้ ถอดบทเรียน จากโรงเรียนทดลอง

ระยะที่ 3 เผยแพร่นวัตกรรม

(1) พัฒนาโรงเรียนต้นแบบ การจัดกิจกรรม ปลุกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 3 แห่ง สังกัดละ 1 แห่งคือสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) ทำข้อตกลงความร่วมมือ การขยายผลเผยแพร่กับหน่วยงาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่สนใจ

(3) สร้างเครือข่าย ขยายผลให้ครอบคลุมทุกสังกัดการศึกษา

(4) ขยายผลจากสถานศึกษาสามัคคีสัมพันธ์ ชุมชน

ระยะที่ 4 บูรณาการการ โครงการปลุกพลังบวกกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) พัฒนากลไกการทำงานระดับภูมิภาค ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(2) ขยายเครือข่ายสถานศึกษา

(3) นิเทศ ติดตามและประเมินผล

(4) จัดทำแนวทางการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง คือ ครูปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการคณะนิเทศ ติดตามและประเมินผลระดับภูมิภาค (4 ภูมิภาค)

(5) เผยแพร่และการประชาสัมพันธ์สื่อสารสู่สาธารณะ

ระยะที่ 5 สร้างกลไกบูรณาการกับหน่วยงานระดับจังหวัด

การขับเคลื่อนโครงการปลุกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

(1) เชื่อมประสานพัฒนากลไกคณะทำงานระดับจังหวัดทุกสังกัด

(2) ยกระดับสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาสู่สถานศึกษาต้นแบบและสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้

(3) สนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างนวัตกรรมโครงการปลุกพลังบวก ฯ

(4) ปรับปรุงคู่มือและ ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการโครงการฯ

(6) พัฒนาคณะทำงาน นิเทศ ติดตามและประเมินผล

(7) ถอดบทเรียนและสรุปบทเรียน

4. แนวทางการพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา

โครงการปลุกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย มีแนวทางการพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา ดังนี้

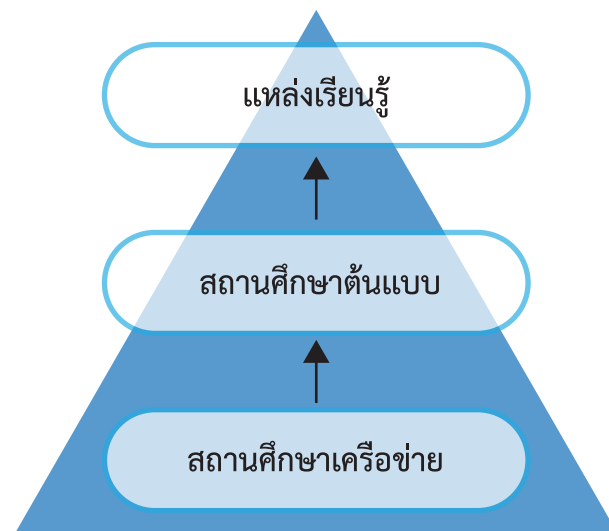
4.1 การพัฒนาบุคลากร

บุคลากรของโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วยคณะทำงาน วิทยากร และครูปฐมวัยที่ร่วมโครงการ การพัฒนาคณะทำงานในรูปแบบการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน นำผลการนิเทศมาร่วมกันพัฒนางานโครงการ

ครูปฐมวัยที่ร่วมโครงการจะได้รับการอบรม เพื่อให้สามารถนำชุดกิจกรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการนิเทศระหว่างการนำกิจกรรมไปใช้ ครูปฐมวัยสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรมใช้ในกิจกรรมเพิ่มเติม สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มีผลการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย และมีผลงานเผยแพร่จนสามารถเสนอเป็นสถานศึกษาต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

4.2 การพัฒนาสถานศึกษา

สถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาสู่สถานศึกษาต้นแบบ

สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย จะเป็นสถานศึกษาเครือข่ายของโครงการ สถานศึกษาเครือข่ายสามารถพัฒนาสู่สถานศึกษาต้นแบบ หลังจากครูปฐมวัยในสถานศึกษาเครือข่ายนำกิจกรรมไปใช้ทุกกิจกรรมบูรณาการเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาจนเกิดผลดีต่อเด็ก ผู้ปกครอง แล้วมีการเผยแพร่สู่สาธารณะ สถานศึกษาเครือข่าย จึงเสนอขอรับการประเมินเป็นสถานศึกษาต้นแบบโดยสถานศึกษาเครือข่ายประเมินตนเองตามแบบประเมินของโครงการเสนอคณะวิทยากรระดับจังหวัด คณะวิทยากรระดับจังหวัดจะรับรองผลการประเมิน โดยเยี่ยมชมการดำเนินงานของสถานศึกษา หากยังไม่เป็นไปตามผลการประเมิน สถานศึกษาปรับปรุงตามตัวบ่งชี้ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ แล้วจึงเสนอใหม่ เมื่อวิทยากรรับรองผลการประเมินแล้วจึงเสนอผลไปยัง สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) แต่งตั้งต่อไป

สถานศึกษาต้นแบบสู่สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษาต้นแบบดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการและสร้างนวัตกรรมต่อยอดจากชุดกิจกรรมของโครงการ ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและเผยแพร่สู่สาธารณะ รวมทั้งสถานศึกษาเครือข่าย มีหน่วยงานและสถานศึกษาดูงาน รวมทั้งร่วมเป็นวิทยากร เผยแพร่ความรู้ รวมทั้งจัดกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์อย่างน้อย 1 ครั้ง สถานศึกษาต้นแบบขอรับการประเมินเป็นสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยการประเมินตนเอง และรับรองผลการประเมินจากวิทยากรหรือนักวิชาการจากส่วนกลาง เมื่อได้รับการรับรองแล้ว คณะผู้ประเมินส่งผลการประเมินให้สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) แต่งตั้งต่อไป

4.3 รางวัลเกียรติยศ

สถานศึกษาต้นแบบและสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้จะได้รับโล่รางวัลเกียรติยศ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)และกระทรวงศึกษาธิการ

3. คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม

3.1 คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงบุหรีและเหล่าสำหรับเด็กปฐมวัยชุดนี้ ได้จัดทำขึ้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งระหว่างดำเนินการโครงการ จะมีการติดตาม เยี่ยมเยือน สนับสนุนทางวิชาการในการใช้คู่มืออย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามเยี่ยมเยือนมาปรับปรุงชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกอย่างต่อเนื่อง

ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัยชุดนี้ คณะผู้จัดทำได้ศึกษา และสังเคราะห์แนวคิดจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกพลังบวกการเสริมสร้างทักษะชีวิต สร้างจิตสำนึกปฐมวัย พัฒนาการเด็กปฐมวัย ทฤษฎีการเรียนรู้ของสมอง BBL (Brainbased learning) การพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย การใช้คำถาม R-C-A (Reflect-Connect-Apply) และกระบวนการสร้างจิตสำนึกในเด็กปฐมวัย (Conscious) มาออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเด็กปฐมวัย เป็นภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง จากเหล่าและบุหรีชุดกิจกรรม ประกอบด้วย

3.2 ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย “แข็งแรงสดใส ห่างไกลเหล่า บุหรี” มีจำนวน 2 ชุด คือ

ชุดกิจกรรมที่ 1 เป็นแผนการกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงเหล่าและบุหรี สำหรับเด็กปฐมวัย “แข็งแรง สดใส ห่างไกลเหล่า” จำนวน 6 หน่วยกิจกรรมประกอบด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 28 แผนกิจกรรม

ชุดกิจกรรมที่ 2 เป็นแผนการจัดการกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงเหล่าและบุหรี สำหรับเด็กปฐมวัย “แข็งแรง สดใส ห่างไกลบุหรี” จำนวน 5 หน่วยกิจกรรม ประกอบด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 24 แผนกิจกรรม

3.3 สื่อประกอบการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดหนังสือนิทาน จำนวน 10 เรื่อง แบบฝึกหัดและเกมการศึกษา จำนวน 1 ชุด เพลงประกอบแผนใน Youtube จำนวน 7 เพลง

3.4 ชุดความรู้ผู้ปกครอง ประกอบด้วยใบความรู้ ใบกิจกรรมสำหรับเด็กเล่นกับผู้ปกครองที่บ้าน ที่สอดคล้องกับแผนจัดกิจกรรมที่เด็กทำที่สถานศึกษา

3.5 วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม

(3.5.1) เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยงเหล่าและบุหรี

(3.5.2) เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย มีความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมปลูกพลังบวกสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย

(3.5.3) เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในการปลูกพลังบวกสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย และลดปัจจัยเสี่ยงของผู้ปกครองจากเหล่าและบุหรี

4. การนำชุดกิจกรรมไปใช้ในการจัดกิจกรรม

การนำชุดกิจกรรมไปใช้ในการจัดกิจกรรม ผู้บริหาร ครูระดับปฐมวัย และผู้ดูแลเด็ก มีแนวดำเนินการ ดังนี้

- 4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิดจากคู่มือ และชุดกิจกรรม ปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง เหล้าและบุหรี่สำหรับเด็กปฐมวัย
- 4.2 วิเคราะห์รายละเอียด ของชุดกิจกรรมและสื่อประกอบการจัดกิจกรรม
- 4.3 วางแผนการนำชุดกิจกรรมไปจัดบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หรือจัดทำหน่วยการเรียนรู้ป้องกันปัจจัยเสี่ยง เหล้า บุหรี่ ขึ้นใหม่ตามความเหมาะสม
- 4.4 จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ ให้พร้อมที่จะจัดกิจกรรม โดยการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดกิจกรรม เช่น วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ โดยการสนับสนุนของผู้บริหาร
- 4.5 การจัดกิจกรรมควรจัดทุกวันอย่างต่อเนื่องและควรเรียงลำดับกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีการเรียงลำดับสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ ซึ่งจะจัดตามกิจกรรมบุหรี่ปุ่จนหมดแล้วจึงจัดกิจกรรมของชุดกิจกรรมเหล้า หรือจัดกิจกรรมสลับกันของเหล้า บุหรี่ที่เหมาะสม
- 4.6 นิเทศ ติดตามผล ประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรม สรุปผล นำผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนางานเป็นระยะ
- 4.7 การประเมินพัฒนาการ ให้ประเมินตามจุดประสงค์ของกิจกรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์และตัวบ่งชี้ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมเป็นหลักและใช้วิธีการอื่นๆตามที่ครู/ผู้ดูแลเด็กเห็นว่าเหมาะสม
- 4.8 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ผู้ปกครอง และสาธารณชนทราบเป็นระยะ
- 4.9 มีการประเมินผล รายงานผลการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน และสาธารณชนทราบเป็นระยะ

แผนภูมิแสดงการดำเนินงานโครงการปลูกพลังบวก
เพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย
“แข็งแรง สดใส ห่างไกล เหล้า บุหรี่”

5. ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย “แข็งแรง สดใส ห่างไกล เหล้า บุหรี่” มีรายละเอียด ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 “แข็งแรงสดใส ห่างไกลเหล้า” ประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมหลัก 5 หน่วยกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้เป็นกิจกรรมย่อย 28 กิจกรรม ดังนี้

กลุ่มกิจกรรมหลัก	แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ “เรื่อง” (กิจกรรมย่อย)	จุดมุ่งหมาย / พฤติกรรมเป้าหมาย
1.หยดเดียว	1. มดเมา	สังเกต รับรู้ จำแนกกลิ่นเหล้า/กลิ่น อื่นๆ ตัดสินใจไม่เอาเหล้า
	2. กินและดื่มอะไรไม่มีประโยชน์	สังเกต รับรู้จำแนก เครื่องดื่ม แล้วตัดสินใจดื่ม/ไม่ดื่ม
	3. กินดีมีประโยชน์	สังเกตอาหาร/ขนมที่รับประทานแล้วตัดสินใจทาน/ไม่ทาน ชื่อ /ไม่ชื่อ
	4. เหล้าเหม็นจาง	สังเกตกลิ่น ปฏิเสธกลิ่นจากเหล้า ไม่ดม ไม่ดื่ม ไม่ใกล้
	5. ป้องกันอุบัติเหตุจากเหล้า	สังเกตอาการคนเมา แล้วตัดสินใจหลีกเลี่ยงไม่เข้าใกล้คนเมา
2.กระจก๊งก๊ง	1. กระจก๊ง ก๊ง	สังเกต อาการคนเมา
	2. อันตราย อันตราย	สังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการทดลอง
	3. ไม่มีเหล้า เราปลอดภัย	คิดเชื่อมโยงดื่มเหล้าแล้วก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไร
	4. เราเป็นกระจก๊ง ก๊ง	บอกโทษของการดื่มเหล้า
	5. อี เหม็นจาง	สังเกตกลิ่น ปฏิเสธกลิ่นจากเหล้า ไม่ดม ไม่ดื่ม ไม่ใกล้
3.เหล้าเหม็นจาง	1. เลือกสิ่งดีมีประโยชน์	แสดงสัญลักษณ์ไม่เกี่ยวข้องกับเหล้าทุกชนิดทั้งที่บ้านและโรงเรียน
	2. จะซื้อฉันทใหม่	รู้จักสัญลักษณ์ห้ามดื่มเหล้า ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามส่งเสียงดัง ห้ามเดินลัดสนาม ห้ามทิ้งขยะ
	3. กลิ่นที่หนูไม่ชอบ	สังเกต จดจำ กลิ่นเหล้า กลิ่นฉุนๆแรงๆ มีผลเสียต่อสุขภาพ
	4. รักลูกเล็กเหล้าครอบครว้อบอูน	รับรู้เหล้ามีสารพิษ ถ้าสารพิษเข้าไปในร่างกายคนดื่มทำให้เจ็บป่วย
	5. นิทรรศการ รักลูกเล็กเหล้าครอบครว้อบอูน	สื่อสารบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง เลิกดื่ม
4.ผลที่เกิดจากเหล้า	1. ยอดนักขุด	จำแนกสิ่งที่ดี /ไม่ดี
	2. พบสิ่งร้ายแรง	ป้องกันตนเองจากพิษภัย เหล้า-บุหรี่
	3. ดื่มอะไรดี	รู้จักเลือก/ซื้อ/ดื่ม/กินสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และรู้ว่าเหล้า/บุหรี่/อาหารที่เป็นอันตราย มีขายทั่วไป
	4. อาหารดีและมีประโยชน์	รู้จักการเลือกรับประทานอาหารดี มีประโยชน์ ร่างกายแข็งแรง
	5. เกี่ยวก้อย	รู้จักเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย รวมมือแสดงสัญลักษณ์ต่อต้านเหล้า

กลุ่มกิจกรรมหลัก	แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง (กิจกรรมย่อย)	จุดมุ่งหมาย / พฤติกรรมเป้าหมาย
5. เลิกเหล้า เป็นสุข	1. เลิกเหล้าร่างกายแข็งแรง	สื่อสารกับผู้ปกครอง ไม่ดื่มเหล้า ร่างกายแข็งแรง
	2. แม่ मद เกรกับนางฟ้าการุณย์	การปฏิบัติตนไม่ยุ่งเกี่ยวกับเหล้า
	3. ครอบครัวเป็นสุข	บอกคนในครอบครัวถึงอันตรายที่เกิดจากการเหล้า
6. บ้านเรา ไม่เอาเหล้า	1. Say No	แสดงการปฏิเสธไม่ดื่มเหล้า “ไม่” ไม่ดื่มพร้อมแสดงสัญลักษณ์
	2. เกิดอะไรขึ้น	เล่าเรื่องราวอุบัติเหตุที่พบเห็นและบอกวิธีการปฏิบัติตนให้พ้นอันตรายจากอุบัติเหตุ
	3. สนุกได้ โดยไม่เมา	บอกอันตรายที่ไม่คาดคิดจากการดื่มเหล้า ดื่มเหล้าทำให้เกิดอันตรายที่ไม่คาดคิด
	4. เมาแล้วทะเลาะวิวาท	รู้จักการใช้สัญลักษณ์ ไม่เอา ปฏิเสธ
	5. ชุมชนปลอดเหล้า	รณรงค์เลิกดื่มเหล้าด้วยสัญลักษณ์

ชุดกิจกรรมที่ 2 “แข็งแรงสดใส ห่างไกลบุหรี่” ประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมหลัก 5 กลุ่ม
กิจกรรมเรียนรู้ 25 กิจกรรม ดังนี้

กลุ่มกิจกรรมหลัก	แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ “เรื่อง”	จุดมุ่งหมาย / พฤติกรรมเป้าหมาย
1. บุหรี่ มีพิษร้าย	1. นกสาลักษวัน	รู้วิธีหลีกเลี่ยงจากคนสูบบุหรี่
	2. ปลอดภัยไว้ก่อน	รู้วิธีป้องกันควันบุหรี่เข้าสู่ร่างกาย ควันบุหรี่ทำให้อากาศเป็นพิษ
	3. ปอดดีมีแรง	สังเกต จดจำ ลักษณะของคนติดบุหรี่
	4. หน้ากากป้องกันภัย	รู้วิธีใส่หน้ากากอนามัยป้องกันควันพิษ
	5. อากาศ ดี ดี	รู้เท่าทันความเสี่ยงจากอากาศเป็นพิษ
2. บุหรี่จ่อม วายร้าย	1. ตะลุยเมืองมอมแมม	คาดคะเนความเสี่ยงจากการสูบบุหรี่
	2. ควันสารพัดพิษ	ป้องกันตนเอง ให้ห่างไกลจากควันบุหรี่และ สื่อสารให้คนเลิกสูบบุหรี่
	3. สู้ทันควัน	ป้องกันการสูดควันบุหรี่ เข้าสู่ร่างกาย
	4. บุหรี่ภัยใกล้ตัว	ทำอย่างไรให้อากาศไม่มีควัน
	5. สดใสไร้ควัน	รณรงค์การไม่สูบบุหรี่ในสาธารณะ

กลุ่มกิจกรรมหลัก	แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ “เรื่อง”	จุดมุ่งหมาย / พฤติกรรมเป้าหมาย
3. อันตราย บุหรียักซ์	1. บุหรียักซ์	ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
	2. ยักซ์ร้าย	แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตัดสินใจปฏิเสธได้
	3. เกม Just Say No	แสดงสัญลักษณ์ไม่สูบบุหรี/ต่อต้านการสูบบุหรี
	4. ปลอดภัยปลอดภัย	สร้างผลงานเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกรู้สึกของตน
	5. แม่มดเกร	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเลิกลืมเหล้า
4. ไม่เข้าใกล้ ห่างไกลบุหรี	1. ร้องเล่น Say No	ตัดสินใจและกล้าปฏิเสธอย่างมีเหตุผล
	2. ปากไม่ว่าง	ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีประโยชน์ได้
	3. อาหารดีมีประโยชน์	สร้างสรรค์ภาพอาหารดีตามจินตนาการ (จิตสำนึก)
	4. บ้านนี้อากาศดี	มีทัศนคติที่ดีต่อการมีบ้านสะอาดปราศจากควันบุหรี
	5. บ้านปลอดภัย	รู้ เข้าใจ ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีประโยชน์
5. แข็งแรง สดใสห่างไกล บุหรี	1. อี เหม็นจ้ง	ตระหนักว่าควันบุหรีมีกลิ่นเหม็น
	2. เขตปลอดภัย	รู้จักสัญลักษณ์เขตปลอดภัยและข้อห้าม
	3. ควันบุหรีอันตราย	สังเกตและจดจำลักษณะของคนสูบบุหรี
	4. งดบุหรีกันเถอะ	สร้างผลงานสัญลักษณ์งดสูบบุหรี
	5. ชุมชนปลอดภัย	รณรงค์เลิกสูบบุหรีด้วยสัญลักษณ์ “งดสูบบุหรี” บ้านโรงเรียน ชุมชน

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเสริมพลังบวกและสร้างจิตสำนึก

1. สื่อประเภทหนังสือนิทาน / หนังสือภาพ

- 1) นิทานเรื่อง กลิ่นอะไรในป่าใหญ่ (อันตรายจากกลิ่นบุหรี)
- 2) นิทานเรื่อง อี เหม็นจ้ง (หลีกเสี่ยงควันบุหรี)
- 3) นิทานเรื่อง ปากไม่ว่าง (ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี)
- 4) นิทานเรื่อง ตะลุยเมืองมอมแมม (มีความกล้าที่จะเอาชนะสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี ไม่ยอมให้คนที่รักได้รับควันพิษจากบุหรี)
- 5) นิทานเรื่อง บุหรียักซ์ (อันตราย/พิษภัยของบุหรี)
- 6) นิทานเรื่อง กระจง กัง กิ่ง (เพลง CD) (การกระทำที่ไม่ดีที่เกิดจากการดื่มเหล้า)
- 7) นิทานเรื่อง หยอดเดียว (ไม่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์)
- 8) นิทานเรื่อง เกิดอะไรขึ้น (พฤติกรรมไม่ดีที่เกิดจากการดื่มเหล้า)
- 9) นิทานเรื่อง ทองดีหมายอดนักซูด (การสังเกตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับเหล้า)
- 10) นิทานเรื่อง แม่มดเกรกับนางฟ้าการุณย์

2. ซีดี สื่อฯ ประเภทเพลงและดนตรีประกอบภาพเคลื่อนไหว

- 1) กระจก กัง กิ่ง การเมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดอันตรายตามมา
- 2) พุดเติ้ล Say no รู้จักปฏิเสธ ไม่เอา ไม่เกี่ยวข้องกับเหล้าและบุหรี่ (รู้จักตัวเอง)
- 3) อากาศดีดี อากาศดีทำให้สุขภาพดี อากาศไม่ดีเพราะควันบุหรี่ทำให้เสียสุขภาพ
- 4) นกสาลักควัน ป้องกันไม่ให้สูดควันเข้าไปในร่างกาย
- 5) เกี่ยวก้อย การสื่อสารให้ปลอดภัย ละ เลิก ดื่มเหล้า (ความห่วงใยจากลูก)
- 6) พ่อไฟไหม้ การสื่อสารให้ปลอดภัย ละ เลิก การสูบบุหรี่ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ของพ่อและคนรอบข้าง

- 7) เหมียวเมา อาการของการดื่มเหล้าและอันตรายที่เกิดจากการดื่มเหล้า

แนวทางการปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2

ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวก เพื่อสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง สำหรับเด็กปฐมวัย

1. แนวทางการปลูกพลังบวกในเด็กปฐมวัย

- 1.1 ความหมาย
- 1.2 เทคนิคการปลูกพลังบวก

- #### 2. การสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงด้วยทักษะชีวิต
- 2.1 แนวคิดในการสร้างจิตสำนึก
 - 2.2 แนวคิดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
 - 2.3 แนวคิดตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 2.4 แนวคิดการเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันเด็กปฐมวัย
 - 2.5 การใช้คำถาม R-C-A เสริมสร้างทักษะชีวิต
 - 2.6 สภาพที่พึงประสงค์ตามองค์ประกอบทักษะชีวิต
 - 2.7 การสร้างภูมิคุ้มกัน

- #### 3. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.1 แนวคิดการพัฒนาทางสมองของเด็กปฐมวัยตาม
ช่วงเวลาแห่งวัย (หน้าต่างแห่งโอกาส)
 - 3.2 ธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง
 - 3.3 ระบบลิมบิก+EF
 - 3.4 Active Learning
 - 3.5 การจัดกิจกรรมปลูกพลังบวกในการจัดกิจกรรม
ประจำวัน
 - 3.6 การประเมินผล
 - 3.7 คุณลักษณะของครูปฐมวัย

คุณลักษณะ
ครูปฐมวัย

แผนภูมิแสดง
ระบบโครงการ

1. แนวคิดการปลูกพลังบวกในเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของการปลูกพลังบวก

การปลูกพลังบวก หมายถึง การสื่อสารที่สร้างสัมพันธ์ที่ดี สร้างแรงจูงใจ และสร้างความหมายในชีวิต สร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจ ให้เด็กปฐมวัยเกิดความเข้มแข็ง อึด ฮึด สู้ เมื่อเผชิญปัญหา

การสื่อสารที่ปลูกพลังบวกสามารถสื่อสารได้หลายทิศทาง

1) การสื่อสารด้วยภาษาพูด ภาษาเขียนหรือรูปภาพที่สร้างแรงจูงใจ สร้างความภาคภูมิใจ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งการสื่อสารโดยตรงจากครูถึงเด็ก และการสื่อสารผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ เช่น เพลง นิทาน ข่าวสาร ภาพกิจกรรมความสำเร็จ การให้รางวัล การยกย่องชมเชยต่อสาธารณะชน เป็นต้น

2) การสื่อสารด้วยภาษากายและสัญลักษณ์ ที่ทำให้เด็กๆ มีความรู้สึกที่ดี มีความสุข อิ่มเอมใจ มีแรงฮึดที่จะกระทำในสิ่งที่ดี และสร้างสรรค์ทำสิ่งที่ท้าทายนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตประจำวัน เช่น การสัมผัส การยิ้ม การใช้สายตา การแสดงสัญลักษณ์ และการกอด เป็นต้น

1.2 เทคนิคการปลูกพลังบวก

1) ครูต้องรู้จักเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งพื้นฐานการสื่อสาร อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อใช้วิธีการสื่อสารสนทนาปลูกพลังบวกให้กับเด็กปฐมวัยตามความแตกต่าง ซึ่งในการจัดประสบการณ์หรือจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น และเด็กๆ เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขตามวัย เช่น

- การพูดให้กำลังใจ เช่น หนูทำได้แน่ๆ ลองอีกครั้งนะคะ ฯลฯ
- การพูดชมเชย เช่น ดีมาก ยอดเยี่ยม เก่งจริงๆ ครูชอบมากคะ ฯลฯ
- การพูดอย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นให้เด็กได้คิดด้วยตนเอง รู้สึกท้าทายอยากทำกิจกรรมต่อไป
- การใช้คำถามกระตุ้นให้คิดหาคำตอบ คำถามนั้นต้องเป็นคำถามปลายเปิด มีคำตอบ

หลายๆ คำตอบ ไม่คาดคั้น

- การพูดเสริมแรงโดยการเล่าตัวอย่างที่ดี การใช้นิทาน บทบาทสมมติ เรื่องราวดีๆ มีคติสอนใจและเรื่องที่เป็นต้นแบบให้กับเด็กๆ ฯลฯ

2) ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยต้องมีบุคลิกภาพ และมีความฉลาดทางอารมณ์

- มีการวางแผนการปลูกพลังบวก
- มีการพูดสื่อสารอย่างระมัดระวัง
- ยิ้มและแสดงความรู้สึกเป็นมิตร/ มีอารมณ์ขัน
- น้ำเสียง กิริยาท่าทางอบอุ่น ไม่ทำให้เด็กๆ หวาดระแวง
- การแต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่เด็กๆ
- มีความอดทนต่อพฤติกรรมตามวัยของเด็ก
- มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ปกครอง

ฯลฯ

ปิยวลี ธนเศรษฐกร (2559) ได้เสนอแนะ 10 เทคนิคของการสร้างวินัยเชิงบวก การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ ที่เรียกว่า Executive Function หรือ EF ดังนี้

1. หลักการทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ชื่นชมอย่างเฉพาะเจาะจงเด็กแบบตัวต่อตัว
2. หลักการมองระดับสายตา ทำให้เด็กรู้สึกได้รับความใส่ใจ มีคุณค่าและเชื่อใจ ซึ่งจะทำให้ทักษะการคิด (EF) ทำงานได้ดี
3. หลักการให้ทางเลือกเชิงบวก ไม่มีใครชอบให้ใครมาสั่งหรือบังคับ โดยให้ทางเลือก 2 ทาง ซึ่งจะทำให้เด็กคิดเป็น ฝึกทักษะให้เด็กตัดสินใจ มีความคิดยืดหยุ่น ใช้ชีวิตกับสิ่งที่มีอยู่ได้ ใช้สถานการณ์ให้เด็กรับผิดชอบในสิ่งที่เลือก
4. หลักการเบี่ยงเบนพฤติกรรม เช่น เด็กเคาะโต๊ะ ก็ให้เด็กทำอย่างอื่นที่ไม่สามารถเคาะโต๊ะได้ แต่อย่าใช้คำว่าหยุดหรือห้ามทำ เพราะเด็กจะต่อต้านไม่ยอมให้ใครมาสั่ง
5. หลักการให้ความสำคัญ ทำให้เด็กรู้สึกมีส่วนร่วมสำคัญในสังคม มอบหน้าที่ให้รับผิดชอบ และชื่นชมเด็ก
6. หลักการกระชับ ไม่ตะโกนใส่เด็กเพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณในการปกป้องตัวเอง เด็กจะตัดความสัมพันธ์ แต่ถ้าเป็นเสียงกระซิบจะใส่ใจฟัง
7. หลักการอะไรก่อนหลัง เช่น ทำงานเสร็จแล้วไปเล่นได้เลย เป็นต้น ทั้งนี้การตั้งเงื่อนไขที่ไม่น่าสนใจจะทำให้เด็กต่อต้าน
8. หลักการตั้งเวลา ฝึกให้เด็กรู้จักวางแผน
9. หลักการส่งความรู้สึก เพื่อบอกความรู้สึกของเรา ทำให้เด็กเรียนรู้ว่าทุกการกระทำของเขาส่งผลต่อคนอื่นเสมอ
10. หลักการแสดงความเข้าใจ เด็กมีความรู้สึกทุกวันและมีหลายอารมณ์ ให้เด็กรู้ว่ากำลังมีอารมณ์อะไร รับรู้อารมณ์ตัวเอง และรู้ว่าต้องจัดการอะไรกับอารมณ์ของตัวเองและสามารถกำกับตัวเองได้

2. การสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงด้วยทักษะชีวิต

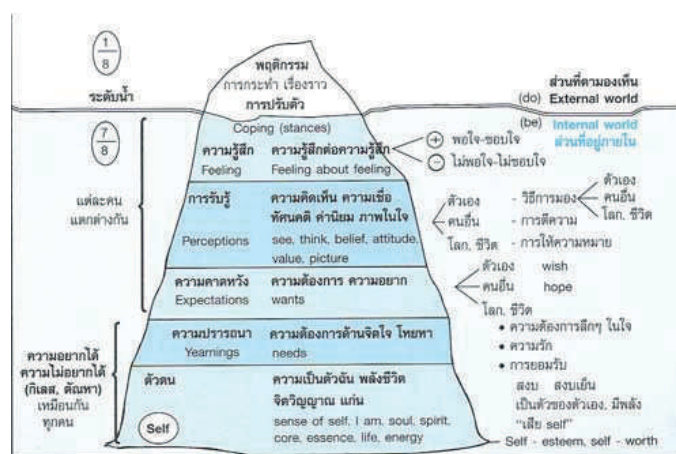
2.1 แนวคิดในการสร้างจิตสำนึก

1) ความหมาย

จิตสำนึก (Conscious) ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 ระบุว่า หมายถึง ภาวะที่จิตตื่นและรู้ตัว สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยกาย นอกจากนี้สังคราม เซวาน์ศิลป์ (2535) ให้ความหมายของจิตสำนึกว่า การมีความระมัดระวัง มีการเตรียมตัวและตื่นตัว มีความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง เสมือนหนึ่งว่าได้ตื่นตัวอย่างเต็มที่ พ้นจากความสละสลิมสละหลังตื่นนอนแล้ว หรือการที่มนุษย์มีความรู้สึกตื่นตัวและพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมนั่นเอง

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2556. MGR Online) กล่าวถึง ความหมายของจิตสำนึก (Consciousness) ว่า คือ จิตที่รับรู้จากประสบการณ์จริงขณะตื่น ผ่านระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 จิตสำนึกจะรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี รู้จักใช้เหตุผล รู้ว่าจะไรควรทำ ไม่ควรทำ อะไรดี ไม่ดี เป็นส่วนที่ตัวเราและผู้อื่นมองเห็น และเป็นส่วนที่สามารถพัฒนาได้ง่าย ได้แก่ ความรู้ ทักษะต่างๆ รวมถึงการกระทำ คำพูด พฤติกรรมบางอย่าง รูปแบบในการดำเนินชีวิต ซึ่งเราสามารถควบคุม หรือบังคับตัวเองให้แสดงออกในรูปแบบที่เราต้องการ โดยเลือกที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ เพราะอยู่ในการควบคุมของคุณทั้งหมด และนี่คือการทำงานของจิตสำนึก

จากความหมายของจิตสำนึกดังกล่าวแล้ว จิตสำนึกมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาก เพราะเป็นจิตส่วนที่มนุษย์รู้สึกตัวเอง แสดงพฤติกรรมที่คนอื่นรับรู้ได้ จิตสำนึกสามารถพัฒนาฝึกฝนได้ ด้วยการให้ความรู้ การจัดประสบการณ์ที่ดี การอยู่สภาพแวดล้อมที่ดี และการฝึกการควบคุมตนเอง ซึ่งต่างจากจิตใต้สำนึกที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจมนุษย์แม้ตัวเองยังไม่รู้ มีพื้นที่มากถึง 7 ส่วนใน 8 ส่วนของจิตทั้งหมด จิตสำนึกมีพื้นที่เพียง 1 ใน 8 ส่วนเท่านั้น ดังการเปรียบเทียบภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg model)

ภาพที่ 30.1 ภาพเปรียบเทียบจิตใจกับภูเขาน้ำแข็ง

Iceberg model

2) ความสำคัญ

การสร้างจิตสำนึกในเด็กปฐมวัย เป็นความจำเป็นสำคัญที่ครู ผู้ดูแลเด็ก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องตระหนักที่ต้องสร้างให้เกิดตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของบุคคลในอนาคต จันทรเพ็ญ ชูประภาวรรณ (2556, MGR Online) กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนคือ เมื่อยังเล็กช่วยตนเอง ไม่ได้ก็ต้องพึ่งพาผู้เลี้ยงดู อีกทั้งยังไม่รู้จักสิ่งใดๆ ในโลก ต้องอาศัยผู้เลี้ยงดูถ่ายทอดฝึกสอน จนกว่าจะรู้จัก รู้จักและเข้าใจ...จิตสำนึกก็เช่นกัน มนุษย์สามารถอดทน อดกลั้น และรู้จัก รู้เหตุผล รู้จักตัดสินใจว่า อะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ซึ่งจะต้องเรียนรู้จากต้นแบบที่อยู่รอบตัว เริ่มจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ญาติพี่น้อง ครู และสังคม

การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามให้กับเด็กต้องเริ่มที่ผู้ดูแลเด็ก ต้องปรับจิตสำนึกของตนให้ดีงามเสียก่อน เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีให้เด็ก ที่สำคัญฝึกสอนเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และทำให้ดูเพื่อให้เด็กทำตาม สอดคล้องกับ สุริยเดว ทรีปาตี (2554) ที่กล่าวถึง ต้นทุนชีวิต (Life Assets) คือ ปัจจัยสร้างเสริมทั้งทักษะ รู้คิด (Cognitive Development) และจิตสำนึกที่ดี (Positive Mindfulness) ต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งรวมทั้งครอบครัว สถานศึกษา ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชน แหล่งพระธรรม และเพื่อนๆ เพื่อทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคมในการจัดการกับปัญหา หรือสภาวะการณ์เสี่ยงต่างๆ

สรุปได้ว่าการสื่อสารด้วยพลังบวก จะช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กปฐมวัยได้

2.2 แนวคิด ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและตามความสามารถของแต่ละบุคคล

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี ได้กำหนดจุดหมายและมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ในรายมาตรฐานที่สอดคล้องกับสาระในชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ 1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ

ประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ 3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ 4.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออก ผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณภาพ จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ 5.1 ซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้ 5.2 มีเมตตากรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน

ตัวบ่งชี้ 5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ 5.4 มีความรับผิดชอบ

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ 6.1 มีวินัยในตนเอง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ 8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตัวบ่งชี้ 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ 8.3 ปฏิบัติเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มี 2 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

ตัวบ่งชี้ 9.2 อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้มี 3 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ 10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด

ตัวบ่งชี้ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล

ตัวบ่งชี้ 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์มี 2 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ 11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ 11.2 แสดงท่าทาง / เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้

ตัวบ่งชี้ 12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

2.3 แนวคิดตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พัฒนาการเด็ก คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมที่มีทิศทางและรูปแบบที่แน่นอน จากช่วงระยะเวลาหนึ่งไปสู่อีกระยะเวลาหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ไปสู่การมีวุฒิภาวะซึ่งเป็นการบรรลุจุดหมายการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ตามช่วงวัยของเด็ก เด็กวัยนี้สามารถทำหน้าที่ที่สลับซับซ้อนยุ่งยากได้ และมีทักษะความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะใหม่ในสังคมของเขาได้

ลักษณะของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1) พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development)

เป็นความสามารถของร่างกายในการทรงตัวและการเคลื่อนไหวโดยการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor Development) เช่น การวิ่งกระโดด ปีนป่ายและการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มือและตาประสานกัน ในการทำกิจกรรมต่างๆ (Fine Motor – Adaptive Development) เช่น การระบายสี การใช้ช้อน การติดกระดาษ ใช้มือประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ปะติดต่างๆ ตลอดจนการบังคับ การควบคุม การเคลื่อนไหวร่างกายของตนเอง

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development)

เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม ในอารมณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ร้องไห้ หัวเราะ เศร้า เสียใจ โกรธ รวมถึงการสร้างความรู้สึกที่ดี การนับถือตนเอง (Self esteem)

3) พัฒนาการด้านสังคม (Social Development)

เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าใจผู้อื่นสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และรู้จักผิดชอบ ชั่วดี จำแนก การกระทำที่ดีและไม่ดี รู้เรื่องความดีความชั่ว

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา (Cognitive Development)

เป็นความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการทางจิตใจ (Mental Process) ที่ใช้เพื่อเรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหาและสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการทางสมอง (Brain) พัฒนาการด้านภาษา (Language Development) และการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Development)

2.4 แนวคิดการเสริมสร้างทักษะชีวิต สร้างภูมิคุ้มกันเด็กปฐมวัย

การพัฒนาทักษะชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่แรกเกิดไปจนตลอดชีวิต เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยู่ในความดูแลของสถาบันครอบครัว และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เด็กต้องปรับตัวในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน การสื่อสารกับบุคคล การแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กปฐมวัยต้องได้รับการเรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานการคิด การตัดสินใจและแก้ปัญหา ตลอดจน การควบคุมอารมณ์ การสื่อสารกับสังคมรอบตัวอย่างรู้เท่าทัน ตามศักยภาพแห่งวัย ที่เรียกว่า “ทักษะชีวิต” (Life skills)

1.) ความหมายของทักษะชีวิต (Life Skills)

ทักษะชีวิต (Life skills) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาต่างๆรอบตัวในสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ทักษะชีวิตประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1) การตระหนักรู้ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นความสามารถในการเข้าใจตนเอง เห็นใจผู้อื่น รักและเห็นคุณค่าตัวเองรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม สามารถพึ่งตนเอง ทำอะไรได้อย่างมั่นใจ และเมื่อเกิดความผิดพลาดจะไม่โทษตัวเอง

1.2) การคิดวิเคราะห์ คิดตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง คิดเชื่อมโยงอย่างมีเหตุผลด้วย ข้อมูล สารสนเทศ โดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายตามมา

1.3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นความสามารถที่จะรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเมื่อมีสิ่งกระทบต่อความรู้สึกก็สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีวิธีการผ่อนคลายตนเองเมื่อเกิดความ กังวลใจและความเครียด

1.4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อสร้างความ เข้าใจอันดี การสื่อสารที่สร้างมิตร การสื่อสารที่โน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตาม การสื่อสารเพื่อเตือนหรือปฏิเสธ และการสื่อสารที่รักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างเพื่อนและบุคคลรอบตัว

2.) พฤติกรรมด้านทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุตัวบ่งชี้ที่เป็นพฤติกรรมด้านทักษะชีวิตไว้ใน มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ดังนี้

- 2.1) แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 2.2) มีความรู้สึกต่อตนเองและรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 2.3) มีความรับผิดชอบ
- 2.4) ยอมรับความเหมือน และความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2.5) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
- 2.6) มีความสามารถในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหา
- 2.7) มีความสามารถในการสื่อสาร สนทนา ได้ตอบอย่างมีเหตุผล
- 2.8) ให้ความร่วมมือในการทำงานส่วนรวม
- 2.9) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.10) สามารถยุติข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธี

2.11) ประนีประนอมแก้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

2.12) แสดงความสามารถด้วยการขับร้องเพลง การแสดงออก แสดงผลงานของตนเองให้ผู้อื่นชมได้อย่างมั่นใจ ฯลฯ

3.) การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยสามารถเสริมสร้างได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1) การหล่อหลอมทักษะชีวิตจากสังคมครอบครัวโดยครอบครัวเป็นพื้นฐานของการเป็นต้นแบบ และการบ่มเพาะของบุคคลภายในครอบครัวแต่หากครอบครัวไม่เป็นแบบอย่างที่ดีจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก

3.2) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในระบบการศึกษา

เรียนรู้การมีทักษะชีวิตจากประสบการณ์ประจำวัน เช่น ให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง การจัดเก็บที่นอน การเตรียมอุปกรณ์การเรียน การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การเล่นเกม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การทำงานร่วมกับเพื่อนๆ การตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเอง

เรียนรู้การมีทักษะชีวิตจากการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น การเรียนรู้ผ่านเนื้อหาสาระ นิทาน เพลง เกม การเล่น การทำงานที่ท้าทาย และเรียนรู้การอยู่รอดปลอดภัยจากสถานการณ์จริง เช่น การเผชิญสถานการณ์ที่เสี่ยง การพลัดหลง การถูกชวนไปกระทำการที่ไม่ดี การเผชิญภาวะวิกฤต เป็นต้น

เรียนรู้การมีทักษะชีวิตผ่านกระบวนการสร้างคำถามที่มีจุดประสงค์ เป็นเป้าหมายการเรียนรู้ คำถามให้เด็กคิดเชื่อมโยงไปสู่การเตรียมความพร้อมเผชิญสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ด้วยคำถาม 3 คำถามต่อเนื่องต่อกันที่เรียกว่าคำถาม R-C-A

3.3) การใช้คำถาม R-C-A เสริมสร้างทักษะชีวิต

คำถาม R-C-A คืออะไร

คำถาม R - C - A คือ คำถามสะท้อนย้อนคิดที่มีลักษณะเป็นชุดคำถามต่อเนื่องเพื่อให้เด็กเกิดความคิด เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมที่เคยมีมาก่อนและสร้างแนวคิดขึ้นใหม่เพื่อเตรียมปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่อันอาจเกิดขึ้นจริงกับตนเองในปัจจุบันและอนาคต

R = ย่อมาจากคำว่า (Reflect) การสะท้อนความคิด ความรู้สึก

C = ย่อมาจากคำว่า (Connect) การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม

A = ย่อมาจากคำว่า (Apply) การประยุกต์ใช้ความคิด

ลักษณะคำถาม R-C-A คืออะไร

1.) **คำถาม R (Reflect)** เป็นคำถามที่ถามให้เด็กบอกความรู้สึก หรือมุมมองของตน เป็นการถามถึงสิ่งที่เด็กรู้สึก สังเกตเห็น มองเห็นหรือความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในขณะร่วมกิจกรรม ตัวอย่าง เช่น

- เด็กๆ รู้สึกอย่างไรที่ได้ร้องเพลงนี้
- เด็กๆ มีความคิดเห็นอย่างไรบ้างในการเล่นเกมนี้อะไรบ้าง
- เด็กๆ สังเกตเห็นสิ่งที่เพื่อนๆ ทำดี มีอะไรบ้าง
- เด็กๆ คิดว่า มีอะไรที่เด็กๆ ทำแล้วเป็นตัวอย่างได้

2.) **คำถาม C (Connect)** เป็นคำถามที่ถามเพื่อให้เด็กได้คิดเชื่อมโยงเหตุการณ์ ความคิดหรือการกระทำที่ได้ทำในระหว่างการเรียน / การร่วมกิจกรรมกับประสบการณ์เดิมของเด็กๆ ที่เคยมี เคยรู้ เคยทำ เคยเรียน เคยเห็นมาก่อน เพื่อเชื่อมต่อประสบการณ์ใหม่ที่เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับเด็กๆ ตัวอย่าง เช่น

- เด็กๆ เคยทำแบบนี้หรือไม่ ที่ผ่านมามีเด็กๆ ทำอย่างไร?
- ที่ผ่านมามีเด็กๆ เคยโกรธเพื่อนไหม โกรธเรื่องอะไร?
- เด็กๆ เคยสังเกตไหมว่า เมื่อเราพูดไม่ดีกับเพื่อนแล้วเพื่อนมีความรู้สึกอย่างไร?

3.) **คำถาม A (Apply)** เป็นคำถามเพื่อการปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่เด็กอาจเผชิญ คำถามจะถามถึงสิ่งที่เรียนรู้ในปัจจุบันแล้วสร้างสรรค์เป็นวิธีการใหม่ เตรียมพร้อมใช้ในการเผชิญเหตุการณ์ / สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่าง เช่น

- ในโอกาสต่อไปถ้าเด็กๆ โกรธเพื่อน จะมีวิธีการอย่างไรจึงจะหายโกรธ
- ในโอกาสต่อไปถ้าเด็กๆ ถูกเพื่อนโกรธ จะมีวิธีการอย่างไร ให้เพื่อนหายโกรธ?
- เด็กๆ มีวิธีการพูดกับเพื่อนหรือพ่อแม่อย่างไร เพื่อนๆ จึงจะเชื่อถือและทำตาม

คำถาม R- C- A เป็นคำถามชวนคิด ชวนคุยที่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมทักษะชีวิต พฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง และเป็นคำถามต่อเนื่อง ซึ่งอาจใช้คำถาม R-C-A ในระหว่างการสังเกตเห็นพฤติกรรม ที่ต้องการแก้ไข หรือใช้คำถาม R-C-A เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทักษะชีวิต

ตัวอย่างคำถาม R-C-A ที่นำไปสู่พฤติกรรมทักษะชีวิตเรื่องการรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อสุขภาพและชีวิตของตนเอง

คำถาม R (Reflect)	คำถาม C (Connect)	คำถาม A (Apply)
เด็กๆ ชอบวันลอยกระทงไหม	เด็กๆ คิดว่าความสนุกสนานในวันลอยกระทงจะเกิดอันตรายหรือไม่	เด็กๆ จะมีวิธีการเที่ยววันลอยกระทงอย่างไร จึงจะไม่เกิดอันตรายกับตัวเด็กๆ

ตัวอย่างคำถาม R-C-A ที่นำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมทักษะชีวิต : การเข้าใจตนเอง

คำถาม R (Reflect)	คำถาม C (Connect)	คำถาม A (Apply)
ในขณะที่เด็กๆ กำลังประดิษฐ์กระทงเด็กๆ รู้สึกว่ายากไหม?	เด็กๆ เคยทำอะไรบ้างที่เด็กๆ คิดว่ายากแล้วก็ได้สำเร็จ เด็ก ๆ มีวิธีการอย่างไร	ต่อไปถ้าเด็กๆ มีความรู้สึกกังวลใจหรือกลัวว่าจะทำงานไม่สำเร็จ เด็กๆ จะมีวิธีอย่างไร จึงจะหายกังวลหรือกล้าและงานนั้นก็สำเร็จ

ตัวอย่างคำถาม R-C-A ที่นำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมทักษะชีวิต : การเห็นคุณค่าในตนเอง

คำถาม R (Reflect)	คำถาม C (Connect)	คำถาม A (Apply)
ขณะเด็กๆ ร้องเพลง เด็กๆ รู้สึกอย่างไร?	ที่ผ่านมาเด็กๆ เคยร้องเพลงให้พ่อแม่หรือผู้อื่นฟังและชมหรือไม่ มีคนชมเด็กๆ ว่าอย่างไร	เด็กๆ จะฝึกตนเองอย่างไร หรืออยากให้ครูช่วยอย่างไร? เพื่อให้เด็กๆ กล้าแสดงออกต่อหน้าผู้อื่นได้

คำถาม R-C-A เป็นคำถามที่เสริมพลังบวกทางปัญญา เป็นคำถามชวนคิด ชวนคุย นำไปสู่การสนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูกับเด็ก

การที่เด็กๆ ได้มีโอกาสสนทนาหรืออภิปรายเพื่อตอบคำถาม มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะชีวิต เพราะการสนทนาได้ตอบภายใต้คำถามให้คิดเชื่อมโยง จะทำให้เด็กๆ มองเห็นความเชื่อมต่อระหว่างการเรียนรู้กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และเกิดพลังบวกในจิตใจของเด็ก เป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงรอบตัว

2.5 สภาพพึงประสงค์ตามองค์ประกอบทักษะชีวิต

ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ ได้ยึดหลักการและมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักคิดในการพัฒนาชุดกิจกรรม โดยบูรณาการกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 4 องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) เพื่อปลูกพลังบวกสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบที่ 1 ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

สอดคล้องกับ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
1. แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่างๆ สำเร็จ	1. กล้าพูดกล้าแสดงออก	1. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	1. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้เหมาะสม

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
<p>2. ชอบพูดคำว่า “ไม่” แม้จะเป็นสิ่งที่ต้องการ</p> <p>3. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย</p> <p>4. มีความเป็นตัวของตัวเอง</p>	<p>2. แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง</p> <p>3. แสดงความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง</p> <p>4. แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น</p>	<p>2. กล่าวพูด กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์</p> <p>3. แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น</p> <p>4. บอกความรู้สึกของตนเองได้</p> <p>5. มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก</p> <p>6. เชื่อมั่นในตนเอง</p> <p>7. แสดงความภูมิใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น</p> <p>8. รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ</p>	<p>2. กล่าวพูด กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์</p> <p>3. แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น</p> <p>4. บอกความชอบและความสำคัญของตนเองในการทำกิจกรรม</p> <p>5. แสดงออกถึงจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง</p> <p>6. ยอมรับความแตกต่างของตนเองและเพื่อน</p> <p>7. มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>8. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับสถานการณ์</p>

ตารางที่ 2 แสดงองค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
<p>1. พูดเป็นวลีสั้นๆ</p> <p>2. สนใจดูหนังสือนิทานภาพ</p> <p>3. อยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ</p> <p>4. ถามบ่อยถามซ้ำ</p>	<p>1. บอกลักษณะของสิ่งของต่างๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส</p> <p>2. ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ</p>	<p>1. บอกลักษณะและส่วนประกอบสิ่งของต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสได้ชัดเจน</p> <p>2. ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำได้</p>	<p>1. บอกลักษณะส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งของต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส</p> <p>2. อธิบาย เชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
<p>5. จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานขึ้น</p> <p>6. มักถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม”</p>	<p>3. คาดเตา หรือคาคคเนสิ่งทีอาจเกิดขึ้น</p> <p>4. ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ</p> <p>5. แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก</p>	<p>3. คาดเตา หรือคาคคเนสิ่งทีอาจเกิดขึ้นหรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล</p> <p>4. ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น</p> <p>5. ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก</p> <p>6. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงให้แปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p> <p>7. เคลื่อนไหวแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย</p> <p>8. ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง</p> <p>9. ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ</p>	<p>3. คาคคเนสิ่งทีอาจเกิดขึ้นและมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล</p> <p>4. ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น</p> <p>5. ระบุปัญหา สร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหาได้</p> <p>6. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงให้แปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p> <p>7. เคลื่อนไหวแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย หรือแปลกใหม่</p> <p>8. ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการทีหลากหลายด้วยตนเอง</p> <p>9. ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไหร่” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ</p>

ตารางที่ 3 แสดงองค์ประกอบที่ 3 การจัดการอารมณ์ และความเครียด สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
<p>1. อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข</p>	<p>1. แสดงความพยายามปรับตัวเข้ากับครูและเพื่อน</p>	<p>1. ปรับตัวเข้ากับครูและเพื่อนได้</p>	<p>1. ควบคุมอารมณ์ตนเองได้</p> <p>2. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
2. พูดตอบสนองต่อธรรมชาติ เสียงเพลง จังหวะดนตรี และสิ่งสวยงามต่างๆ อย่างเพลิดเพลิน	2. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	2. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	3. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
3. ชอบเก็บของตนเองไว้ใกล้ตัว แบ่งปันผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	3. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	3. สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	4. ระวังอารมณ์โกรธได้ ไม่แสดงความก้าวร้าว
4. รอคอยช่วงสั้นๆ	4. สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทางเคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	4. สนใจ มีความสุขและแสดงออกท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	5. สนใจ มีความสุขและแสดงออกท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี
5. ร้องเพลงได้ บางคำ และร้องเพลงคลอตามทำนอง	5. แบ่งปันผู้อื่นได้เป็นบางครั้ง	5. แสดงออกและร่วมกิจกรรมด้วยความพึงพอใจ สนุกสนาน	6. มีความสุขและแสดงออกด้วยความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม
			7. พยายามยุติข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธี

ตารางที่ 4 แสดงองค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

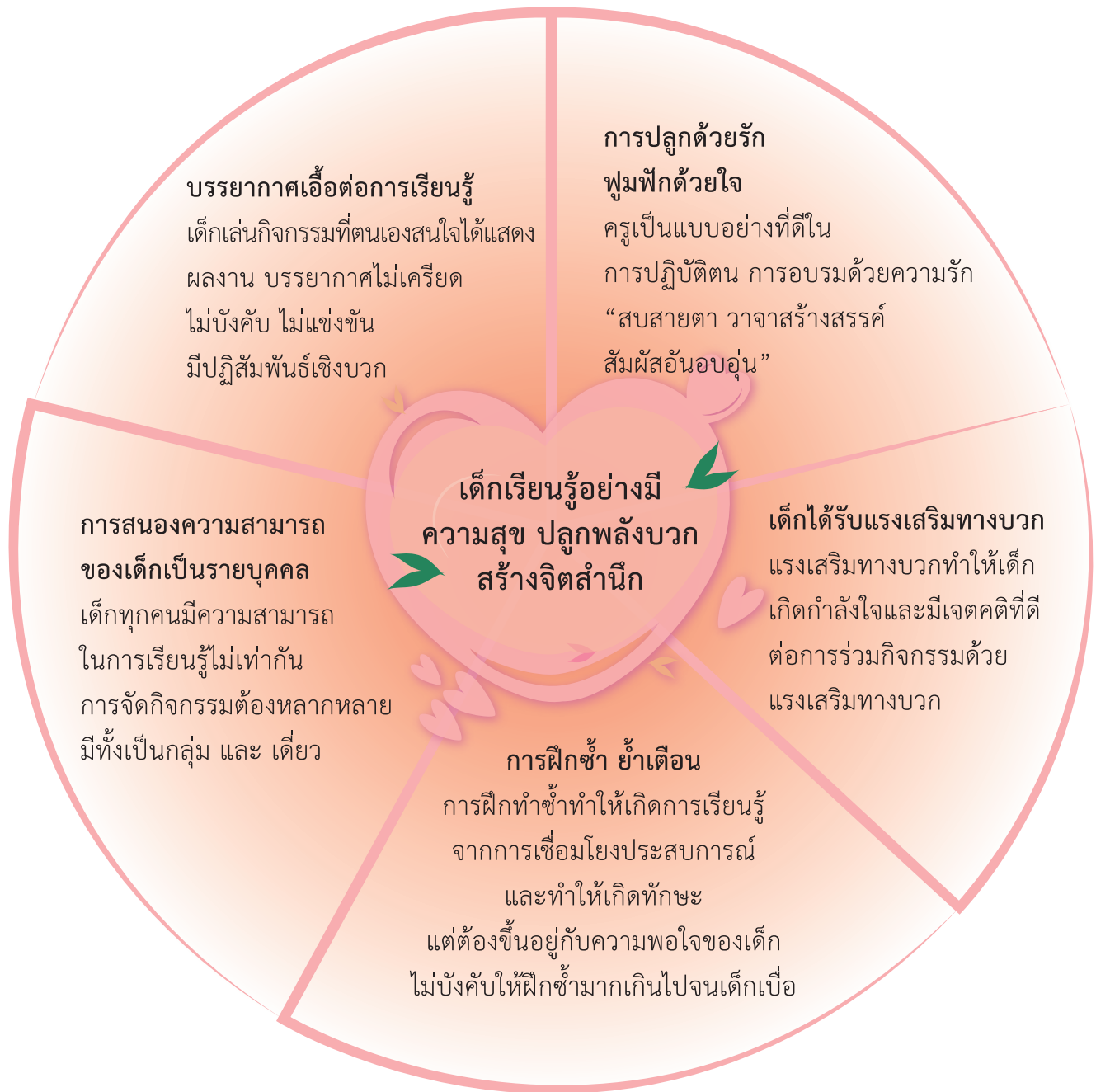
อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
1. สุขภาพจิตดี และมีความสุข	1. แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตา	1. แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	1. แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
2. รอคอยช่วงสั้นๆ	2. บอกหรือชี้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง และสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	2. ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	2. ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
3. พยายามเล่นร่วมกับคนอื่น	3. แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น แสดงความเห็นใจผู้อื่น	3. ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของ ของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	3. แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
4. ยิ้ม ทักทาย แสดงกิริยาดีใจเมื่อเจอเพื่อน			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อายุ 2-3 ปี	อายุ 3-4 ปี (อ. 1)	อายุ 4-5 ปี (อ. 2)	อายุ 5-6 ปี (อ. 3)
	4. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	4. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ ด้วยตนเอง	4. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
	5. เล่นหรือทำกิจกรรมได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	5. แสดงความรักเพื่อนและเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	5. เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	6. เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6. เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	6. ประนีประนอมแก้ปัญหา โดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง
	7. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อมีผู้ชี้แนะ	7. ยอมรับและประนีประนอมแก้ปัญหา โดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	7. มีปฏิสัมพันธ์ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่หรือบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	8. ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8. ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	
	9. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตนได้	9. มีปฏิสัมพันธ์ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่หรือบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	
	10. มีปฏิสัมพันธ์ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่หรือบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ		

2.6 การสร้างภูมิคุ้มกัน

ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ ในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการตัดสินใจรับหรือปฏิเสธ ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืนในตัวเด็ก ดังแผนภาพต่อไปนี้

แนวคิดหลักที่โครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย นำมาใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

1. แนวคิดการพัฒนาทางสมองของเด็กปฐมวัย ตามช่วงเวลาแห่งวัย (หน้าต่างแห่งโอกาส) และธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง

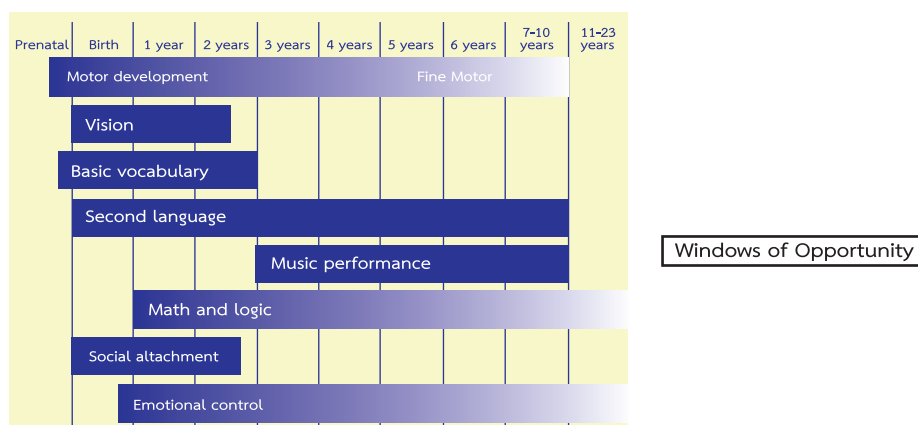
การพัฒนาการทางสมองของเด็กปฐมวัย จะมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งหากได้รับการพัฒนาตรงตามช่วงเวลาของการเรียนรู้ ที่ถือเป็นโอกาสทองของการเรียนรู้ที่ธรรมชาติมนุษย์ได้กำหนดไว้ เรียกว่า หน้าต่างแห่งโอกาส (Windows of Opportunity) เป็นช่วงเวลาที่ยอมรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในช่วงวัย

1.1 เด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี เป็นวัยที่สมองเปิดรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้จักควบคุมอารมณ์ ครู พ่อแม่ ต้องปลูกการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักยับยั้งความต้องการ รู้จักรอคอย ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรเข้มแข็งอดทน ไม่ตามใจ เมื่อเด็กวัย 3-6 ปี แสดงอารมณ์ไม่เหมาะสม

1.2 เด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี เป็นวัยเตรียมคุณธรรม ซึ่งหน้าต่างแห่งโอกาสเปิดรับรู้พฤติกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง จึงควรจัดกิจกรรมที่ให้เกิดการเรียนรู้เรื่องความดี ความไม่ดี ความผิด ความถูก กล่อมเกลาให้เด็ก ๆ มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การจัดการเรียนรู้ในช่วงที่ หน้าต่างแห่งโอกาสของเด็กเปิดรับการเรียนรู้ตามช่วงวัย จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เด็ก ๆ จะเกิดการเรียนรู้สูงที่สุดในการรู้จักควบคุมอารมณ์และมีคุณธรรม จริยธรรม

หน้าต่างแห่งโอกาส

การปลูกฝังพลังบวกแก่เด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกภาพให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นโอกาสทองของชีวิตคนในการส่งเสริมพัฒนาการ เพราะเป็นช่วงที่สมองเปิดรับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น อุดม เพชรสังหาร (2548) ได้กล่าวถึงช่วงจังหวะที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กว่า ช่วงทองของการเรียนรู้มีช่วงเวลาสำคัญที่บุคคลเรียนรู้ได้ดี คือ หน้าต่างแห่งโอกาส ดังแผนภาพ

จากแผนภาพแสดงว่าการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้แก่บุคคลในแต่ละเรื่องมีช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 0 - 6 ปี เป็นช่วงที่สมองเปิดรับการพัฒนาทุกด้านเต็มที่ หากไม่ได้รับการพัฒนาเซลล์สมองอาจถูกตัดทิ้ง (Pruning) ดังเช่น บัคมินิสเตอร์ ฟูลเลอร์ (Buckminster Fuller, อ่างอิงในอารี สันหนวี, 2550) ที่กล่าวว่า “เด็กทุกคนที่เกิดมาเป็นอัจฉริยะ แต่อัจฉริยภาพนี้ก็ถูกทำลายตั้งแต่ 6 ปีแรกของชีวิตเสียแล้ว” เป็นต้น

2.ธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 :16-18) ได้เสนอธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง สรุปได้ ดังนี้

1. สมองการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สิ่งที่เราเรียนรู้จะต้องปรากฏต่อสมองผ่านการสัมผัสทั้ง 5 เข้าสู่ระบบการทำงานของสมอง
2. สมองหาความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ (The Brain Searches for Meaning) นั่นคือ สมองเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการหาความหมายหรือความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรารู้กับสิ่งอื่นๆ สมองปฏิเสธที่ไม่น่าสนใจ สิ่งที่ไม่มีความหมาย ด้วยนัยนี้สิ่งที่จะให้เรารู้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน
3. สมองเรียนรู้โดยการสร้างความสัมพันธ์ในแบบแผนการเรียนรู้ (Patterning) สมองค้นหาความหมายโดยการค้นหาแบบแผนในสิ่งที่เรารู้เข้ามา ความหมายของสิ่งต่างๆ ได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสัมผัสต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาสู่ระบบการทำงานของสมอง ความเหมือนและความต่างของสัมผัสจะถูกเปรียบเทียบ จำแนก จัดกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์ของแบบต่างๆ ที่ปรากฏขึ้น ทำให้แยกแยะสิ่งหนึ่งออกจากสิ่งอื่นๆ ได้เกิดเป็นความรู้จักถึงคุณสมบัติของสิ่งนั้น โดยวิธีนี้นามธรรมจะถูกพัฒนาขึ้นจากรูปธรรม ระบบตรรกะหรือการใช้เหตุผลเป็นพัฒนาการที่ซับซ้อนขึ้นของแบบแผนการเรียนรู้ โดยเฉพาะแบบแผนการเรียนรู้ที่มีลำดับและความต่อเนื่อง (Pattern of Sequences)
4. สมองเรียนรู้พร้อมกันทุกระบบ การเรียนรู้เป็นองค์รวม สมองแบ่งออกเป็นซีกซ้าย ขวาและแบ่งออกเป็นหลายส่วน ตามความเฉพาะเจาะจงในการประมวลผลบางเรื่องที่แตกต่างกัน แต่การรับรู้และการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการประสานเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับเข้ามาพร้อมกันทุกส่วน และโดยลักษณะนี้สิ่งที่ถูกรู้หรือเรียนรู้จะก่อรูปขึ้นมาในลักษณะที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ ส่วนย่อยจะถูกรู้อยู่ในโครงสร้างขององค์ภาพใหญ่และการดำรงอยู่ของสิ่งใด สิ่งหนึ่งก็คือคุณสมบัติย่อยของสิ่งนั้นรวมกัน
5. อารมณ์เป็นส่วนประกอบและมีบทบาทสูงยิ่งต่อการขับเคลื่อนการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ในแบบแผนการเรียนรู้ หรือการทำความรู้จักกับสิ่งต่างๆ ขึ้นอยู่กับอารมณ์ในระหว่งนั้นอารมณ์ยังชี้แนะว่าบางส่วนน่าสนใจกว่าบางสิ่ง ความน่าสนใจหรือชอบ ก็คือมีความสำคัญหรือความหมายต่อผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้ถูกกระตุ้นโดยความหมายที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก หรืออารมณ์
6. ความสำเร็จของเด็กเป็นเงื่อนไขทางบวกของการเรียนรู้ ส่วนความล้มเหลวเป็นทางลบ กระบวนการเรียนรู้ต้องหล่อเลี้ยงความรู้สึก/อารมณ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้มากขึ้นในขั้นต่อไป ความท้าทายจะเกิดขึ้นถ้ารู้ว่าความสำเร็จยังมีทางเป็นไปได้ และจะช่วยพาการเรียนรู้ก้าวข้ามความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในบางครั้งบางคราว
7. การเรียนรู้เกิดขึ้นต่อสิ่ง ทั้งกับสิ่งที่สนใจ และสิ่งที่ผ่านการรับรู้ไปโดยไม่ตั้งใจ แม้สิ่งที่ถูกให้ความสนใจจะกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพกว่า แต่ทุกสิ่งที่ผ่านเข้ามาในประสาทสัมผัสรับรู้ จะถูกเรียนรู้ ความถี่ของการรับรู้ของสิ่งต่างๆ จะนำพาความสำคัญของสิ่งนั้น

8. สมองทำงาน และการเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งในภาวะรู้ตัว และภาวะที่พ้นไปจากความสำนึกถึงภาวะที่ไม่รู้ตัว เช่น การหลับเป็นเพียงการพักกิจกรรมบางอย่างของร่างกาย แต่การทำงานของสมองยังดำเนินอยู่ตลอดเวลา สมองมีการประมวลผลบางอย่างเกี่ยวกับความทรงจำในขณะหลับ การเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาของเซลล์สมองเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ จะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

9. สมองเรียนรู้โดยใช้ระบบจดจำเพื่อช่วยในการคิด การทำงานของสมอง คือ การติดต่อกับภายนอก คือการรับรู้และการตอบสนองและการประมวลผลภายในคือการคิดและการจำ การคิดคือสมองค้นหาความหมายโดยการค้นหาแบบแผนในสิ่งที่รับรู้เข้ามา คือ การเรียนรู้โดยการสร้างความสัมพันธ์ในแบบแผนการเรียนรู้ (Patterning) ส่วนการจำมีไว้เพื่อรองรับการคิดซึ่งเป็นกระบวนการระหว่างการรับรู้และการตอบสนอง

10. การเรียนรู้ของสมองอาศัยการเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาและเป็นการพัฒนาต่อเนื่องต่อยอดความรู้ ความเข้าใจ ความจำ ความชำนาญ เป็นประสบการณ์ เชิงพฤติกรรมที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงภายในคือ วงจรเชื่อมต่อเครือข่ายเซลล์ที่เกิดขึ้นภายในสมอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในนี้ต้องใช้เวลา การเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อน เกิดขึ้นบนการเปลี่ยนแปลงขั้นต้นที่เริ่มมาก่อน การเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยานี้ยังมีจังหวะช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงบางอย่างไม่มีผลสะท้อนออกมาให้เห็นในทันที และการเปลี่ยนแปลงบางอย่างไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะเงื่อนไขหรือความเจริญเติบโตทางชีววิทยาของระบบเซลล์สมองยังไม่เอื้ออำนวย

11. สมองเรียนรู้ได้ ไม่มีขีดจำกัด เซลล์ในสมองมีหนึ่งแสนล้านเซลล์ แต่ละเซลล์ติดต่อเชื่อมโยงกับเซลล์อื่นๆ ได้หนึ่งหมื่นเซลล์ การติดต่อเชื่อมโยงกันของเซลล์คือวงจรตัวแทนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น รูปแบบของการติดต่อเชื่อมโยงกันที่เป็นได้จากการคำนวณมีมากเกินประมาณ หมายความว่ามีการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ อีกมหาศาล ในช่วงชีวิตของมนุษย์นั้น มีเซลล์สมองที่ยังไม่ได้ถูกใช้งานอีกจำนวนมาก

12. สมองแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะหนึ่งเดียว

สรุปว่ากระบวนการทางสมองมีการพัฒนาอย่างมากในช่วงปฐมวัย โดยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสมองส่วนหน้า และวงจรประสาทที่เชื่อมโยงพื้นฐานของทักษะสมองประกอบด้วย ความจำ ความยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นในกระบวนการคิด หากมีการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ จะส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการจดจำ การยับยั้งตนเองไม่ให้เข้าหาสิ่งที่ไม่ดี และรู้จักการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแก้ไขปัญหาไปตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

3. ระบบลิมบิก (Limbic System)

ระบบลิมบิก (Limbic System) เป็นส่วนของสมองที่อยู่ใต้สมองส่วนคิดทำงานอย่างเป็นระบบ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเชื่อมโยงกับการรับรู้และการเรียนรู้ของสมองส่วนอื่นๆ การจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกของเด็กด้วย สมองส่วนนี้ประกอบด้วยหลายส่วน ส่วนที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ได้แก่ ฮิปโปแคมปัส และ อมิกดาลา

3.1 ฮิปโปแคมปัส (Hippocampus) มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและสังเคราะห์ความทรงจำ และเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อน

3.2 อมิกดาลา (Amygdala) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองทางอารมณ์ที่ซับซ้อน เช่น ความกลัว ความก้าวร้าว

เมื่อสมองส่วนคิดแต่ละส่วนได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม จากสิ่งเร้าที่ผ่านการออกแบบคัดสรร ในช่วงเวลาที่เป็นโอกาสทอง ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้อง และเป็นไปตามศักยภาพของสมองอย่างแท้จริง

3.3 การจัดการปัญหาหรือสภาวะการณ์เสี่ยงในรูปแบบต่างๆ พร้อมๆ กับการพัฒนาศักยภาพในเด็ก และเยาวชน ต้องอาศัยองค์ประกอบ 2 ส่วนที่มีความสำคัญมาก กล่าวคือ พัฒนาศักยภาพสมองส่วนคิด (Cognitive Development) และการปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกที่ดี (Positive Mindfulness) ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในทางบวก

ทักษะทางอารมณ์ที่จำเป็นต้องฝึกฝนเด็กเพื่อนำไปสู่ปัญญาทางอารมณ์ มีดังนี้ (อารี ลินบาลลี, 2550) มีดังนี้

1. **รู้อารมณ์ของตน** (Knowing One's Emotion หรือ Self-Awareness) คือ ฝึกให้เด็กมีสติ รู้ว่าขณะนี้มีความรู้สึกอย่างไร
2. **สามารถจัดการอารมณ์ของตนได้** (Managing emotion) เช่น เวลาโกรธจัดให้นับหนึ่งถึงสิบก่อนจะทำอะไรหรือพูดอะไร หรือให้คิดเมื่อเห็นเครื่องหมายไฟจราจร เช่น “สีแดง-หยุด สีเหลือง-คิด สีเขียว-กระทำ” หรือหายใจเข้าลึกๆ หายใจออกยาว ๆ สี่ห้าครั้ง หรือมีวิธีใช้เหตุผลหรือทำความผ่อนคลายให้กับร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้โดยไม่กระทำสิ่งใดรุนแรง ไม่คิดไตร่ตรองและไม่หมกมุ่นอยู่ในอารมณ์นั้นๆ เป็นเวลานานๆ
3. **สร้างแรงจูงใจภายในตนเอง** (Motivating Oneself) ช่วยให้เด็กหาจุดมุ่งหมายของตนเอง เพื่อจะได้มีความตั้งใจที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง
4. **รู้อารมณ์ผู้อื่น** และมีความเห็นอกเห็นใจรู้สึกร่วมด้วย (Empathy) การฝึกให้เด็กมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะนำไปสู่การทำงานให้สังคมการช่วยเหลือผู้อื่น การลดความเห็นแก่ตัว มีความเป็นผู้นำ
5. **มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์** การติดต่อสัมพันธ์ (Handling Relationship) เช่น มีทักษะในการเป็นผู้นำกลุ่ม การไกล่เกลี่ย

4. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

Active Learning

คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่งความรู้ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ลักษณะของ Active Learning คือ

- เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
 - เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
 - ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์กัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
 - ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
 - เป็นกระบวนการที่จะสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียน อ่าน พูด ฟัง คิด
 - เป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
 - เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลต่างๆ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด
 - ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
 - ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของผู้เรียน
- ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคุณครูก็คือคนสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมที่จัดนั้นสนุกสนาน เพราะฉะนั้นคุณครูจึงควรจะต้องมีการวางแผนการสอน และวางแผนการใช้สื่อกับเด็ก อาจจะมีการทดลองกับตัวเองก่อน หากได้ผล จึงนำมาใช้สอนเด็กต่อ มีการให้อิสระทางความคิดและจินตนาการ เพื่อให้เด็กเรียนรู้มีความสุขสนุกสนานกับกิจกรรม เกมต่างๆ อีกทั้งยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดและเสริมสร้างแนวทางการแก้ปัญหาอีกด้วย

นอกจากนี้คุณครูยังต้องสังเกตเพื่อดูความสามารถของเด็กแต่ละคน เพื่อส่งเสริมให้ได้ตรงความสามารถของเขา ซึ่งสิ่งที่จะทำให้เด็ก ได้เปรียบและสนุกกว่าการที่เราไม่รู้ว่าจะเด็กสนใจหรือชอบทำอะไรเป็นพิเศษนั่นเอง

การเรียนรู้แบบ Active learning จึงเป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก ได้พูด ได้ขีดเขียน ได้ปั้น ได้แปะ ได้เคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้ดมกลิ่น ได้ลิ้มรส สมองของเด็กจะเรียนได้ดีจาก Active learning มากกว่า Passive learning ที่เด็กนั่งฟังครูบรรยายเพียงอย่างเดียว

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ (เยาวเรศ ภัททีวีจิตร,2557)

การเรียนรู้ผ่านการทำงาน : สิ่งนี้จะส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และการพัฒนาทักษะชีวิตขั้นสูง

การเรียนรู้ผ่านโครงการ : เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสิ่งสำคัญ และปฏิบัติจริงในลักษณะ ของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์ คิดค้น โดยมีคุณครูเป็นผู้ให้ความรู้ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้โครงการสำเร็จ สิ่งนี้จะช่วยให้เด็กมีทักษะการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ การสื่อสารและเทคโนโลยี การออกแบบโครงการที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและเด็ก จะได้ฝึกการใช้ทักษะ เชิงวิพากษ์และแก้ปัญหาอีกด้วย

การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม : เป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริงๆ และแก้ปัญหาให้ได้ จึงถูกนำมาใช้ในการ ปฏิรูปการศึกษาของไทย โดยเด็ก จะได้เป็นผู้ปฏิบัติจริงๆ และมีคุณครูคอยเป็นเทรนเนอร์ โดยกิจกรรม ที่จะเอามานั้นต้องเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย สนุกและน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย

การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา : เป็นรูปแบบการเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และ รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของเด็กๆ โดยครูมีส่วนร่วมน้อยแต่ก็ทำหน้าที่สอนมากที่สุด กระบวนการ การเรียนรู้โดย ใช้ปัญหาเป็นฐาน จะจัดเด็กๆ เป็นกลุ่มย่อย ขนาดประมาณ 8-10 คน โดยมีครูหรือผู้สอน ประจำกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้อีกด้วย

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือวิจัย : การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยถือได้ว่าเป็น หัวใจของการศึกษา เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของเด็กโดยตรง เป็นการพัฒนา กระบวนการแสวงหาความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็ก

ซึ่งการเรียนการสอนแบบ Active Learning นี้ คุณพ่อคุณแม่ก็สามารถทำได้ ไม่ใช่เฉพาะครู เท่านั้นที่ทำได้ฝ่ายเดียว พ่อแม่ควรเข้ามาสร้างกิจกรรมกับลูกระหว่างลูกทำแบบฝึกด้วย พยายามให้เขาได้ ลงมือทำจากกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ เพียงเท่านี้เด็ก ๆ ก็จะได้เรียนรู้ผ่านการเล่นและปฏิบัติได้อย่างดี เลยทีเดียว

5. การบูรณาการการจัดกิจกรรมปลูกพลังบวกในการจัดกิจกรรมประจำวัน

การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การทำให้เป็นเนื้อเดียวกัน โดยการรวมหรือผสมผสานส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นการเชื่อมหลายสิ่งเข้ามาประกอบกันให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การบูรณาการการเรียนการสอน ในชั้นเรียนจึงเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ประสานกลมกลืน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความรู้ ทักษะ และเจตคติจนสามารถนำไปสร้างงานแก้ปัญหาและใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบูรณาการระดับการศึกษาปฐมวัย ตามที่ระบุในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้เน้นให้สถานศึกษาจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยการเล่น เพราะการเล่นคือวิถีชีวิตของเด็ก เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม เด็กจะเรียนรู้ด้วยความสุข รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเปิดกว้าง จัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจหรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจ ซึ่งในหนึ่งสัปดาห์เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากหลายกิจกรรม และในหนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ หลายประสบการณ์สำคัญ การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ครูจึงควรศึกษาก่อนว่าทักษะ สาระการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญใดที่จะจัดให้กับเด็ก แล้วจึงวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

การจัดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงเหล่า บุหรี่ จึงต้องอาศัยการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการซึ่งสถานศึกษาสามารถบูรณาการในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

ลักษณะของการบูรณาการ

1. การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ ในลักษณะการหลอมรวมกันโดยการตั้งเป็นหน่วย (Unit) หรือหัวเรื่อง (Theme) เช่น หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ของสถานศึกษา ที่มีอยู่เดิมนำมาบูรณาการกับหน่วยกินดีมีประโยชน์ของชุดกิจกรรมปลูกพลังบวก เป็นต้น
2. การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่างๆ เข้าในการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยที่หลากหลายวิธี การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การค้นคว้าและการทำงานกลุ่ม การไปศึกษานอกห้องเรียน และการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น
3. การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้มีทั้งการให้ความรู้และกระบวนการฝึกปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด เป็นต้น
4. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติจริง ควบคู่ไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของนักเรียน พยายามให้เด็กได้เรียนรู้เนื้อหาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและความหมายในสิ่งที่เรียน

ในระดับปฐมวัย พบว่า การบูรณาการที่พบมากในชั้นเรียน คือ การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ โดยเป็นการบูรณาการระหว่างหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดไว้กับหน่วยกิจกรรมหลักปลูกพลังบวก และนำไปจัดในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามที่กล่าวไว้ในข้างต้นให้กับเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัวอย่างการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษากับกิจกรรมหลักในชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกฯ สำหรับเด็กปฐมวัย

1.การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ โดยนำไปตั้งเป็นหน่วยการเรียนรู้ ระบุในกำหนดการสอนให้ชัดเจน เช่น 1 ปีการศึกษา แบ่งเป็น 2 ภาคเรียน (ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์) แต่ละภาคเรียน กำหนดให้มีเนื้อหาเหล่าและบุหรี อย่างน้อย 10 สัปดาห์

ตัวอย่างการกำหนดเนื้อหาเหล่า บุหรี ในกำหนดการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ฉันไปโรงเรียน (เนื้อหาทั่วไป)

สัปดาห์ที่ 2 หน่วย คุณครูผู้น่ารัก (เนื้อหาทั่วไป)

สัปดาห์ที่ 3 หน่วย ของใช้ของหนูมีอะไรบ้างนะ (เนื้อหาทั่วไป)

สัปดาห์ที่ 4 หน่วย ช่วยกันกวาดห้อง (เนื้อหาทั่วไป)

สัปดาห์ที่ 5 หน่วย เหล้าไม่ดี...เราไม่ดื่ม (เนื้อหาเหล่า)

สัปดาห์ที่ 6 หน่วย อี...เหม็นจัง (เนื้อหาเหล่า)

สัปดาห์ที่ 7 หน่วย Just say no (เนื้อหาเหล่า)

สัปดาห์ที่ 8 หน่วย มดเมา (เนื้อหาเหล่า)

สัปดาห์ที่ 9 หน่วย ตะลุยมืองมอมแมม (เนื้อหาบุหรี)

สัปดาห์ที่ 10 หน่วย บุหรียักษ์ (เนื้อหาบุหรี)

สัปดาห์ที่ 11 หน่วย อี...เหม็นจัง (เนื้อหาบุหรี)

สัปดาห์ที่ 12 หน่วย ควันสารพัดพิษ (เนื้อหาบุหรี)

สัปดาห์ที่ 13 หน่วย วันเข้าพรรษา (บูรณาการ กิจกรรมงดเหล่าเข้าพรรษา)

สัปดาห์ที่ 14 หน่วย น้ำ (บูรณาการ กิจกรรมลักษณะของเหล่า)

สัปดาห์ที่ 15 หน่วย การเผาไหม้ (บูรณาการ กิจกรรมคว้นบุหรี)

แนวทางการบูรณาการกิจกรรมปลูกพลังบวกกับหลักสูตรสถานศึกษาใน หน่วย เหล้าไม่ดี...เราไม่ดื่มเหล่า (เวลาที่จัดกิจกรรม 1 สัปดาห์)

วันที่ 1 กิจกรรมหลักที่ 2 กระจงก่ง..กึ่ง กิจกรรมย่อยที่ 1 กระจงก่งกึ่ง (ผลการดื่มเหล่า)

วันที่ 2 กิจกรรมหลักที่ 2 กระจงก่ง..กึ่ง กิจกรรมย่อยที่ 2 อันตราย อันตราย

(การทดลองให้เห็นผลการดื่มเหล่า)

วันที่ 3 กิจกรรมหลักที่ 2 กระจกเงา..กึ่ง กิจกรรมย่อยที่ 3 ไม่มีเหล่า เราปลอดภัย

(การปฏิเสธเหล่า)

วันที่ 4 กิจกรรมหลักที่ 2 กระจกเงา..กึ่ง กิจกรรมย่อยที่ 4 เราเป็นกระจก ไม่กึ่ง กึ่ง

(รู้จักวิธีการปฏิเสธเหล่า)

วันที่ 5 กิจกรรมหลักที่ 2 กระจกเงา..กึ่ง กิจกรรมย่อยที่ 5 อี หมั้นจิ้ง (โทษของเหล่า)

2.การบูรณาการเชิงวิธีการและกิจกรรม การบูรณาการในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม และกิจกรรมเกมการศึกษา

ตัวอย่าง การบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษากับกิจกรรมปลูกพลังบวกฯ เหล่า บุหรี่

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา	หน่วย/แผนการจัดกิจกรรมเหล่าบุหรี่ย	6 กิจกรรมหลัก	การประเมินพัฒนาการกิจกรรมเหล่าบุหรี่ย	การประเมินพัฒนาการกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา
1	อาหารดีมีประโยชน์	กิจกรรมหลักที่ 1 หยอดเดียว แผนที่ 3 กินดีมีประโยชน์	- กิจกรรมเสริมประสบการณ์ - กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	1.การเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม 2.การสร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงให้แปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียด 3.การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง"	1.การเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม (8.2.1) 2.การสร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงให้แปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียด (11.1.1) 3.การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง (3.2.2)"
2	"ร่างกายของฉัน"	กิจกรรมหลักที่ 1 บุหรี่มีพิษร้าย แผนที่ 1 นกสำคัญวัน	- กิจกรรมเสริมประสบการณ์	1.การบอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส 2.การค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง 3.การเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	1.การบอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส(10.1.1) 2.การค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆตามวิธีการของตนเอง(12.2.1) 3.การเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม(8.2.1)"

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา	หน่วย/แผนการจัดกิจกรรมเหล่านี้	6 กิจกรรมหลัก	การประเมินพัฒนาการกิจกรรมเหล่านี้	การประเมินพัฒนาการกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา
3	ครอบครัวของฉัน	กิจกรรมหลักที่ 1 บุหรี่มีพิษร้าย แผนที่ 5 อากาศดีดี	- กิจกรรมเสริมประสบการณ์ - กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ - เกมการศึกษา	1.การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง 2. การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง 3.การบอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	1.การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง (6.1.1, 6.1.2 , 6.1.3) 2. การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง(3.2.2) 3. การบอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส(10.1.1)"
4	ชุมชนของเรา	กิจกรรมหลักที่ 4 ผลที่เกิดจากเหล่า แผนที่ 1 ยอดนักชุด	- กิจกรรมเสริมประสบการณ์ - กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง	1.การกล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์ 2. การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง 3. การแสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น"	1.การกล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์(3.2.1) 2. การแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง(3.2.2) 3. การแสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น(5.3.1) "

การบูรณาการครูผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหา ในกิจกรรมปลูกพลังบวกมีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันให้ครบถ้วน รวมทั้งการวัดและประเมินพัฒนาการในแผนการจัดกิจกรรมฯ ที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 อยู่แล้ว จึงไม่เป็นภาระกับครู การบูรณาการจึงเป็นประโยชน์กับครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่สอดคล้องกับสภาพ

6. การประเมินผล

การประเมินผลตามแผนการจัดกิจกรรมของโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้หลักการประเมินตามแนวทางหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย แต่เน้นที่การประเมินผลทักษะชีวิต 4 องค์ประกอบ ดังนี้

การประเมินพัฒนาการด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปี และอายุ 3-6 ปี ให้พิจารณาประเมินทักษะชีวิตตามช่วงอายุที่ครูผู้สอนจัดประสบการณ์ปลูกพลังบวกฯ คือ ตามพฤติกรรมและความสามารถของเด็กปฐมวัยด้านทักษะชีวิตในแต่ละช่วงอายุโดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ ประเมินผลงาน เป็นต้น โดยครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้อบรมเลี้ยงดู จึงต้องร่วมมือกันในการสังเกตพัฒนาการของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยยึดหลักการประเมินพัฒนาการทางด้านทักษะชีวิต ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยครบทุกองค์ประกอบ
2. ประเมินเป็นรายบุคคลทุกชุดกิจกรรม
3. ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงอายุ มีการสังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติชุดกิจกรรมต่างๆ การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ เด็กและผู้ใกล้ชิด และการสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็ก
4. บันทึกพัฒนาการด้านทักษะชีวิตซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงในสมุดบันทึกของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น แบบ อบ.02 แบบ ศพด.02 เป็นต้น
5. สรุปผลการประเมินพัฒนาการด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในระดับห้องเรียนท้ายชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกทุกกิจกรรม และสรุปผลพัฒนาการด้านทักษะชีวิตพร้อมให้ระดับคุณภาพเมื่อสิ้นภาคเรียน

7. คุณลักษณะของครูปฐมวัย

ครูปฐมวัยเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้เรียนรู้ด้วยการสัมผัสจากประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมใกล้ตัวเด็ก ซึ่งรวมทั้งบุคคลด้วย นอกจากบุคคลในครอบครัวแล้ว บุคคลที่เด็กใกล้ชิดมากที่สุดทั้ง รัก ศรัทธา เลียนแบบ และสัมผัสพฤติกรรม คือ ครูปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยยังมีลักษณะเป็นการอบรมบ่มเพาะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพของเด็ก แนวคิดในการใช้ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง จึงมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้ครูปฐมวัยพัฒนาตนเองสู่การมีคุณลักษณะของครูปฐมวัยด้วย เพราะครูปฐมวัยมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย และความสำเร็จของการใช้ชุดกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ครูปฐมวัยจึงควรมีคุณลักษณะพิเศษ ดังที่ैयाวพา เดชะคุปต์ (2542 : 146-147) ระบุคุณลักษณะครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. **รักเด็ก**
2. **ยิ้มแย้มแจ่มใส** ต้องเป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อพบปะกับเด็กๆ ควรทักทายและยิ้มแย้มกับเด็กๆ
3. **เมตตากรุณา** เมื่อโอกาสใดเด็กต้องการความช่วยเหลือบ้าง ก็จงให้ความช่วยเหลือที่นั่นแก่เด็ก เช่น ช่วยเก็บลูกบอลที่กระเด็นออกไปนอกรั้ว ช่วยอุ้มข้ามตรงที่มีน้ำแฉะๆ
4. **อารมณ์ดี** สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เช่น ไม่โกรธง่าย โมโหง่าย ฉุนเฉียว ตื่นตระหนก ตกใจอะอะโวยวาย จะช่วยให้บรรยากาศในสถานศึกษาสงบและน่าอยู่
5. **ใจเย็น** บางทีเด็กๆ อาจจะแสดงกิริยาวาจา หรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดที่ไม่น่าพอใจต่อครู หรือบุคคลอื่นในสถานศึกษา จงสงบจิตสงบใจไว้ก่อน อย่าได้ทำวุ่นวายใดๆ ค่อยๆ คิดแก้ปัญหาให้ได้
6. **อดทน** เนื่องด้วยเด็กเล็กกำลังเริ่มฝึกหัดจึงยังทำอะไรได้ไม่ดีเท่าผู้ใหญ่ โดยมากมักจะเลอะเทอะเปรอะเปื้อนบ่อยครั้ง จงเห็นใจและอดทนช่วยเหลือเด็ก เพราะเป็นงานในหน้าที่อยู่แล้ว
7. **ขยัน** ต้องเป็นผู้ที่เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานของตน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รับผิดชอบงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี
8. **ซื่อสัตย์** การปฏิบัติงานของบุคลากรอื่นในสถานศึกษาปฐมวัยมีหลายหน้าที่ การอยู่ร่วมกันควรปฏิบัติตนเป็นผู้ซื่อสัตย์และซื่อตรงต่อกันจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
9. **คล่องแคล่วว่องไว** ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัยจะพบกับเด็กเล็กๆ ซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ จึงต้องเป็นผู้ที่คล่องแคล่วว่องไว ช่วยป้องกันอันตรายเพื่อช่วยให้เด็กปลอดภัยได้ทันที เช่น เด็กกำลังเดินตรงไปจะจับสัตว์ที่เป็นอันตราย เช่น ตัวบุง แมงป่อง หรืองู เป็นต้น
10. **ตรงต่อเวลา** หน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยแตกต่างกับสถานศึกษาระดับอื่น ซึ่งมีเด็กเฝ้ารับหน้าที่แบ่งเบาช่วยเหลืออยู่ด้วย ตั้งแต่บนอาคารและบริเวณโรงเรียนแต่สำหรับสถานศึกษาปฐมวัยนั้นเด็กเล็กมาก ไม่สามารถจะช่วยงานนั้นๆ ได้ ฉะนั้นบุคลากรผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กเล็ก จำเป็นต้องปฏิบัติงานให้ตรงต่อเวลาและหน้าที่ให้พร้อมก่อนเด็กจะมาถึงสถานศึกษา เช่น การเปิดประตูหน้าต่างอาคารสถานศึกษา และดูแลทำความสะอาดให้เรียบร้อยหรือการรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ทันเวลา ได้แก่ การเตรียมอาหารสำหรับเด็ก ต้องให้ทันและตรงต่อเวลาโดยสม่ำเสมอ

11. วาจาสุภาพไพเราะ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องพูดจาให้สุภาพไพเราะต่อกัน และแก่เด็กๆ ด้วย เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก

12. กิริยามารยาทดี บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาปฐมวัย ต้องมีกิริยามารยาทดี รู้กาลเทศะเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กด้วย เช่น เมื่อจะเดินผ่านครูที่นั่งเก้าอี้อยู่ก่อน ควรก้มตัวเล็กน้อยระมัดระวัง มิให้เสื้อผ้าหรือร่างกายไปกรายครู ถ้าผู้นั่งเก้าอี้มีอาวุโสมาก เช่น ครูใหญ่ ก็ควรก้มตัวมากยิ่งขึ้น กิริยามารยาทเช่นนี้เป็นวัฒนธรรมของไทย

13. สุขภาพดี บุคลากรอื่นในสถานศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องรักษาสุขภาพให้แข็งแรง เนื่องด้วยการทำงานในหน้าที่ต่างๆ อาศัยให้เด็กช่วยเหลือไม่ได้ เช่น การเคลื่อนย้ายของหนักๆ การยกภาชนะและอาหารสำหรับเด็กเล็กจำนวนมากวันละ 3 เวลา เป็นต้น

14. การแต่งกาย บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยต้องสวมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้สุภาพ เรียบร้อยเหมาะสมและสะดวกแก่การปฏิบัติงาน ข้อสำคัญต้องสะอาด หากเสื้อผ้าแต่งกายสกปรก เมื่อเดินผ่านเด็กๆ อาจจะได้ยินเด็กๆ พูดว่า “กลิ่นไม่สะอาด” เป็นที่น่ารังเกียจ

15. อยู่ในระเบียบวินัย บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยต้องปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยที่ดี เช่น ไม่ดื่มสุราอะอะอะอะเวลา เป็นต้น

นอกจากนี้ นกเนตร ธรรมบวร (2548:15-24) กล่าวถึงบทบาทครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข สรุปได้ ดังนี้

1. ครูต้องมีความรักในตัวเด็กหรือผู้เรียน รักในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง สังคมได้กำหนดบทบาทของครูว่า เปรียบเสมือนกับพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ครูจึงต้องเป็นกัลยาณมิตรของเด็ก ต้องให้ความรักความเอาใจใส่ในตัวเด็ก

2. ครูปฐมวัยต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ และหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี รู้ธรรมชาติของสิ่งที่ตนสอน เข้าใจธรรมชาติและวัยของผู้เรียน

3. ครูปฐมวัยต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในด้านภูมิหลัง ประวัติความเป็นมา ความสนใจ ความถนัดที่ติดตัวมาโดยธรรมชาติ ระดับสติปัญญา ความสามารถ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

4. ครูปฐมวัยต้องเป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง ทั้งนี้เพราะการเข้าใจตนเองเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความเข้าใจในตัวเด็กหรือผู้เรียน

5. ครูปฐมวัยต้องพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากเด็ก และร่วมเล่นไปกับเด็ก โดยครูต้องเป็นผู้ที่มีใจเปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็น เรื่องราวต่างๆ ของเด็กด้วยความเอาใจใส่ พร้อมที่จะให้คำแนะนำปรึกษา และให้กำลังใจเมื่อเด็กประสบปัญหา

6. ครูปฐมวัยต้องมีความยุติธรรมกับเด็กอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้าน

การใช้คำพูด การแสดงออก ซึ่งเด็กในวัยนี้ยังเป็นเด็กเล็ก ไม่สามารถเข้าใจหรือทำอะไรได้เหมือนผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทน

7. ครูปฐมวัยต้องช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีทัศนคติที่ดีหรือในทางบวกต่อตนเอง เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จ

8. ครูปฐมวัยควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้เทคนิควิธีการประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กหรือผู้เรียน

นอกจากนี้ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ และวัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2548 : 5, 43, 69) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปเป็นแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมตัวให้พร้อมด้านความรู้ คือรู้ในสาระของหลักสูตร รู้ถึงขอบข่ายสาระที่เหมาะสมกับผู้เรียน รู้ข้อเท็จจริงของความรู้ เตรียมแหล่งความรู้ วัสดุธรรมชาติผู้เรียน จากนั้นจึงนำไปสู่การวางแผนการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

2. บทบาทครูในการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องประเมินผู้เรียนจากภาคปฏิบัติโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ แบบบันทึกพฤติกรรมและแบบมาตราส่วนประมาณค่า ฯลฯ

3. บทบาทครูในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ บรรยากาศทางจิตวิทยา บรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางสังคม ทั้งนี้การจัดบรรยากาศดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้

4. บทบาทครูในการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่สำคัญในการช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า ครูปฐมวัย มีคุณลักษณะสำคัญที่ต่างจากครูผู้สอนในระดับอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมและคุณธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กชอบเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิดหรือบุคคลที่ตนรัก และพึงพอใจ

อนึ่ง ตามแนวคิดของการทำงานของสมอง (Brain-based Learning) กล่าวถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองไว้ว่า สมองเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ดังนั้นเด็กมักจะเลียนแบบพฤติกรรมของครู ความสำคัญนี้เป็นแนวคิดหนึ่งที่ทำให้การปลูกพลังบวกสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง จึงเน้นความสำคัญของครูปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กปฐมวัยและทำให้การปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงแก่เด็กปฐมวัยประสบผลสำเร็จดังความคาดหวังของสังคมที่มีต่อครูปฐมวัย สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

แผนภาพ แสดงการวิเคราะห์คุณลักษณะครูตามความต้องการของสังคม

บุคลิกภาพ/พฤติกรรม

1. รักเด็กและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก
2. ยิ้มแย้มแจ่มใส
3. เมตตากรุณา
4. อารมณ์ดี
5. ใจเย็น
6. คล่องแคล่วว่องไว
7. วาจาสุภาพไพเราะ
8. กริยามารยาทดี
9. แต่งกายดี
10. สุขภาพดี ทำทางดี
11. มนุษย์สัมพันธ์ดี

คุณลักษณะ ของครูปฐมวัย

ความรู้และความสามารถ

1. เข้าใจธรรมชาติ ความต้องการ พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก
2. มีความสามารถทางศิลปะ
3. การรับฟังคำพูดและการตอบคำถาม
4. การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง
5. ประเมินผลการปฏิบัติตนเอง
6. มีความรู้ ความสามารถในการจัด กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

คุณธรรม

1. อุดม
2. ซื่อ
3. ซื่อสัตย์
4. อยู่ในระเบียบวินัย
5. ยุติธรรม
6. ตรงต่อเวลาและหน้าที่

กอบกมล ทบบัณฑิต, 2555

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2560.
- กอบกมล ทบบัณฑิต. **คู่มือการนิเทศแบบเสริมต่อการเรียนรู้**. ศรีสะเกษ : ศรีสะเกษการพิมพ์, 2555
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ในบริบท สพฐ. เล่ม 1 : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด, 2560.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. **สมองอ่าน อ่านสมอง**. กรุงเทพฯ ฯ : แอปเปิ้ลแฟมิลี่, 2556
- ฉันทนา ภาคบงกช. “การอบรมเลี้ยงดูที่สร้างเสริมความสุข” วารสารพฤติกรรมศาสตร์, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 พฤษภาคม 2544
- ดเวก, เค. เอส. . *Mindset: The new psychology of success*. ใช้ความคิดเอาชนะโชคชะตา. สำนักพิมพ์วีเลิร์น, 2561
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. **จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น กรุงเทพฯ: พัฒนาการเด็ก .2560**.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. **หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- นภเนตร ธรรมบวร. “**หลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3 นนทบุรี** : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2549
- บุญชู อังสวัสดิ์. **โครงการชั้นอาสาพัฒนาลูกรัก**. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (มปป.).
- _____. **รายงานผลการนิเทศครูปฐมวัย แบบร่วมคิด ร่วมทำโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม**. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (มปป.).
- นวรรณ นิชิโรจน์ และศศิลักษณ์ ชัยนกิจ, บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมรอบคอบคิดยึดติดเติบโตในโรงเรียนประไพพิศ (นามสมมติ). วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OJED, Vol. 15, No. 2020 ,2.
- ประภาพรณ เอี่ยมสุภาชิตและวัฒนา ปุญญฤทธิ์ “**การจัดประสบการณ์ที่เน้นที่เรียนเป็นสำคัญ**” **ประมวลชุดสาระวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552.
- ปิยวลี ธนเศรษฐกร. **สร้างภูมิคุ้มกันต้านทานอุปสรรคให้ติดตัวลูกรักไปตลอดชีวิต** ระบบออนไลน์ แหล่งที่มา <https://hifamilyliveforum.com/archive/child-development-10/#public> (25 มิถุนายน 2561)
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. **ศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทแคเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2549.

พัชราภรณ์ ปัญญาภูมิไกร และคณะ. เด็กไทยคิดได้ต้านภัยน้ำเมา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คงบาง, 2558.

พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. การพัฒนามาตรการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มและแอลกอฮอล์ให้เยาวชนของ
ผู้ประกอบการร้านค้าโดยรอบสถานศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2560.

เยาวภา เตชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. สำนักพิมพ์แม่ค้า: กรุงเทพฯ, 2542

เยาวเรศ ภัคดีวิจิตร. Active Learning กับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. นครสวรรค์ สาขาวิชา
สังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2557

วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด - 5 ปี. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ศิริวรรณ พิทยรังสฤษณ์. สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัย
และจัดการความรู้เพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2554

สมจิตร์ เอื้ออรุณ. การทดลองสอนนิสัยทางสังคม โดยใช้สื่อที่เน้นศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อสร้าง
เสริมเจตคติต่อวัฒนธรรมไทยแก่เด็กก่อนวัยเรียน ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุริยเดว ทรีปาตี. ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: Meb'Pick. 2552

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือการ
จัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวทางมอนเตสซอรี.
ม.ป.ท., 2556.

อนามัย, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือพ่อแม่สำหรับ “การอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด - 5 ปี”.
ม.ป.ท., ม.ป.ป.

อารี สันทรวี. ทฤษฎีการเรียนรู้ของสมองสำหรับ พ่อ แม่ ครูและผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์. 2550
อุดม เพชรสังหาร. “ศิลปะกับการพัฒนาสมองมนุษย์” นิตยสารหมอชาวบ้าน, เล่มที่ 317, เดือนกันยายน 2548

รายชื่อคณะทำงานประชุมปฏิบัติการออกแบบหลักสูตร
“ปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กปฐมวัย”

1. ที่ปรึกษา

ดร.พีระ รัตนวิจิตร	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี	ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม และ กุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเด็กและวัยรุ่น
ภก.สงกรานต์ ภาคโชคดี	ผู้อำนวยการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)
นายธีระ วัชรปราณี	ผู้จัดการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

2. คณะทำงาน

1.นางธนิมา เจริญสุข	ประธานคณะทำงาน
2.นางกอบกมล ทบบัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
3.นายบุญชู อังสวัสดิ์	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
4.นายอารมณ วังบัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
5.ดร.เขาวลิต โปธินคร	ข้าราชการบำนาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
6.ดร.นารี คุณาเรืองรอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
7.ดร.สมประสงค์ ชัยโฉม	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
8.นางวัชรินทร์ ผดุงพจน์	ข้าราชการบำนาญ ครูเชี่ยวชาญ
9.นางจงจิต คำสิม	ข้าราชการบำนาญ ครูเชี่ยวชาญ
10.นางสาวสมจิตร เอื้ออรุณ	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
11.นางสุวรรณา ละหุ่งเพชร	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
12.นางสาวสุนิศา สุขผลิน	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
13.นางพงษ์จันทร์ ประชุมวรรณ	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
14.นางรุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี	ข้าราชการบำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ
15.นางสาวจริญญา ไทยแท้	นักจิตวิทยาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
16.นางสาวมาลัย มินศรี	ผู้จัดการโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ
17.นางสาวกัลยา รัตพันธ์	ผู้ประสานงานโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ

คณะกรรมการปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2565

1. ที่ปรึกษา

ดร.วีระ แข็งกสิการ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 ภก.สงกรานต์ ภาคโชคดี ผู้อำนวยการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)
 นายธีระ วัชรปราณี ผู้จัดการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

2. คณะทำงาน

1. นางธนิมา	เจริญสุข	ประธานคณะทำงาน
2. นางกอบกมล	ทบบัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
3. นายบุญชู	อังสวัสต์	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
4. นายอารมณ	วงศ์บัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
5. นางวัชรินทร์	ผดุงพจน์	ข้าราชการบำนาญ ครูเชี่ยวชาญ
6. นางสาวสมจิตร	เอื้ออรุณ	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
7. นางสาววรรณ	ละหุ่งเพชร	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
8. นางสาวสุนิศา	สุขผลิน	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
9. นางพงษ์จันทร์	ประชุมวรรณ	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
10. นางรุ่งนภา	ลัทธิมนต์	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
11. นายสมบัติ	เนตรสว่าง	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ สพป. สระบุรี เขต 1
12. นางศิริรัตน์	แย้มศิลป์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. น่าน เขต1
13. นางสาวจริญญา	ไทยแท้	นักวิชาการ
14. นางสาวฐิตาภัสร์	ฉัตรศิริชัยวุฒิ	นักวิชาการ
15. นางสาวมาลัย	มินศรี	ผู้จัดการโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ
16. นางสาวกัลยา	รัตพันธ์	ผู้ประสานงานโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ

3. คณะบรรณาธิการกิจ

1.นางกอบกมล	ทบบัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
2.นายบุญชู	อังสวัสต์	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
3.นายอารมณ	วงศ์บัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
4.นางสาวสุนิศา	สุขผลิน	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
5.นายสมบัติ	เนตรสว่าง	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ สพป. สระบุรี เขต 1
6. นางสาวมาลัย	มินศรี	ผู้จัดการโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ
7. นางสาวกัลยา	รัตพันธ์	ผู้ประสานงานโครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกฯ

คู่มือครู ชุดกิจกรรมปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงเหล่า บุหรี่ สำหรับเด็กปฐมวัย

พิมพ์ครั้งแรก :	2568
จำนวน :	1,000 เล่ม
ISBN	978-616-393-437-6
ที่ปรึกษา :	ดร.วีระ แข็งกสิการ ภก.สงกรานต์ ภาคโชคดี ธีระ วัชรปราณี
บรรณาธิการ :	มาลัย มินศรี
กองบรรณาธิการ :	ธนิมา เจริญสุข, กอบกมล ทบบัณฑิต, บุญชู อังสวัสดิ์, อารมณ วังศ์บัณฑิต, พงษ์จันทร์ ประชุมวรรณ, สมจิตร เอื้ออรุณ, สุนิศา สุขผลิน, สุวรรณ ละหุ่งเพชร วัชรินทร์ ผดุงพจน์, สมบัติ เนตรสว่าง, รุ่งนภา ลัทธิมนต์ ศิริรัตน์ แยมศิลป์ , จริญญา ไทยแท้, จิตาภัสร์ ฉัตรศิริชัยวุฒิ
เรียบเรียง รูปเล่ม:	กัลยา รัตพันธ์
สงวนสิทธิ์หนังสือ :	โครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง (เหล่า บุหรี่) สำหรับเด็กปฐมวัยของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า มูลนิธิทองตศฯ เพื่อการศึกษาและสาธารณสุขประโยชน์
จัดทำโดย :	โครงการปลูกพลังบวกเพื่อสร้างจิตสำนึกภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยง (เหล่า บุหรี่) สำหรับเด็กปฐมวัยของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้ามูลนิธิทองตศฯ เพื่อการศึกษาและสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ 99/8 ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ศิลปกรรมปกและภาพประกอบ	อาณัติ ดวงประดิษฐ์

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

30/2 หมู่ 1 ถนนเจริญวิถีส ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000

โทรศัพท์: 0 2401 9401 อีเมล: Sales@pimdee.co.th เว็บไซต์: www.pimdee.co.th

